

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
TEKNIIKAN JA LIIKENTEEN ALA

KORTTELISUUNNITELMA JA ESIMERKKIRAKENNUKSET

Männistön kortteli 6

TEKIJÄ: Tuukka Pussinen

Koulutusala Tekniikan ja liikenteen ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Rakennusarkkitehtuurin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Tuukka Pussinen	
Työn nimi Korttelisuunnitelma ja esimerkkirakennukset, Männistön kortteli 6	
Päiväys	19.5.2020
Sivumäärä/Liitteet	38/23
Ohjaaja(t) yliopettaja Janne Repo, lehtori Ilkka Paajanen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion kaupunki, kaupunkisuunnittelupalvelut	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyössäni perehdyttiin Kuopion Männistön kaupunginosan keskusta, joka sijaitsee korttelissa 6. Nykyinen keskusta on ränsistynyt ja herättää turvattomuuden tunteita. Se on myös osittain autoitunut ja alueen liikerakennukset alkavat olla elinkaarensa päässä. Opinnäytetyönä suunniteltiin Männistöön uusi keskusta. Uuden keskustan tulisi olla vetovoimainen ja jättää positiivinen mielikuva käyttäjälle. Parhaimmassa tapauksessa uusi keskusta saa aikaan muuttoliikettä ja asenteiden parantumisen koko kaupunginosaa kohtaan.</p> <p>Opinnäytetyössä saatiin Kuopion kaupungilta vapaus käsitellä korttelia tyhjänä tonttina. Maankäyttösuunnitelma mallinnettiin esimerkkirakennuksineen. Kaikkiin esimerkkirakennuksiin suunniteltiin pohjat ja julkisivut. Opinnäyteprosessin aikana syvennyttiin myös Kuopion kaupungin rakennushistoriaan, yleisiin saunoihin ja kaupunkisuunnittelun teoriaan. Aluetta olisi voinut tutkia myös siltä kannalta, että osa olemassa olevista rakennuksista säilytettäisiin. Tyhjä tontti valittiin, koska näin arvokkaan keskustakorttelin tilaa pystyi jäsentämään ja käyttämään tehokkaamin. Rakennusmassojen uudelleen sijoittelulla naapurikortteleiden historialliset rakennukset saatiin osaksi uutta keskustamaisemaa. Uusien rakennusmassojen väliin suunniteltiin näkymäakseleita, jotka avaavat näkymät historiallisille rakennuksille. Suunnitteluprosessissa tärkeimmät työkalut olivat kynä, paperi ja Revit-mallinnusohjelma.</p> <p>Lopuksi tehtiin havainnekuvat, piirrustuspaketti ja raportti. Männistö sai uudenlaisen keskustan, jossa yhdistyvät luonto, palvelut ja asuminen. Tätä raporttia voidaan käyttää keskustelun avaajana, kun Männistön keskustan kehittäminen tulee ajankohtaiseksi.</p>	
Avainsanat esikaupunki, keskusta, eheyttäminen, ostoskeskus, kaupunkikuva, maamerkki, julkinen tila	

Field of Study Technology, Communication and Transport			
Degree Programme Degree Programme in Construction Architecture			
Author(s) Tuukka Pussinen			
Title of Thesis City Block Plan and Example Buildings, Block 6 in Männistö, Kuopio			
Date	19 May, 2020	Pages/Appendices	38/23
Supervisor(s) Mr. Janne Repo, Principal Lecturer Mr. Ilkka Paajanen, Senior Lecturer			
Client Organisation /Partners Kuopio City Planning Services			
<p>Abstract</p> <p>The aim of this final project was to develop a suburb centre located in block 6 in the district area of Männistö in Kuopio. The present Männistö centre in block six has seen its best days, is partly abandoned and the commercial buildings in the district will soon be at the end of their life span. A new suburb centre for Männistö was planned that should be attractive and give positive feelings to its user. In the best scenario the new centre will improve the attitudes of Kuopio city inhabitants to the entire suburb and even cause migration movement to Männistö.</p> <p>The block was planned as an empty site. A land-use plan and example buildings were modelled. Floor plans and elevations for every example building were made. Within the process the construction history of Kuopio, the history of public saunas and the theory of urban planning were studied. Block six could have been developed in the way that some of the present buildings would be left on the site. The empty site alternative was chosen because it gave the freedom to restructure the site and the possibility to use the valuable centre site more efficiently. The building masses on the block were arranged so that the historical buildings in the neighbouring blocks became part of the new landscape of Männistö centre. View axes were designed between the new building masses in order to open views to historical buildings. The most important tools used in the designing process were pen, paper and Revit-modeling software.</p> <p>As a result of this final project visualization pictures, blueprints and this report were produced and a new centre that unifies nature, public services and housing was planned. This report can be used as a basis when the development of Männistö's present centre becomes actual.</p>			
<p>Keywords suburb, centre, harmonization, shopping centre, townscape, landmark, public space</p>			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
1.1	Tausta ja tavoitteet	6
1.2	Määritelmät	7
2	MÄNNISTÖN KORTTELIN 6 NYKYTILA	9
2.1	Kuvia korttelista	10
2.2	Korkea rakentaminen ja Männistö.....	14
3	HAUTUMISVAIHEEN TEORIAA JA TULOKSIA	16
3.1	Vanhojen esikaupunkien haasteita	17
3.2	Täydennysrakentaminen	17
3.3	Eheyttämisen keinoja	18
3.4	Laatutekijät asuinympäristössä	18
3.5	Ostoskeskusten haasteet	19
3.6	Männistön uuden liikekeskustan yhtiöt	19
4	UUSI KESKUSTA, MÄNNISTÖ MÄNNISTÖÖN.....	20
4.1	Viheralueiden ympäristöpsykologiset vaikutukset	20
4.2	Kaupunkitilan rajaaminen.....	21
4.3	Rakennusmassojen muoto ja mittakaava.....	21
4.4	Maankäytölliset ratkaisut	23
4.6	Tonttileikkaukset.....	26
4.7	Opinnäytetyö lukuina.....	27
5	RAKENNUKSET	28
5.1	Pohjat	28
5.2	Julkisivut	29
5.3	Puujulkisivun paloturvallisuus	30
6	YLEINEN SAUNA.....	32
8	POLKUPYÖRÄTELIN	34
9	TORIKOJU.....	36
10	POHDINTA	37

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	38
LIITE 1: HAVAINNEKUVAT.....	41
LIITE 2: PIIRrustUSPAKETTI.....	55

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tutkin Kuopion Männistön esikaupunkialueen pitkään palvelutta keskusta-alueetta (kuva 1), tarkkaan ottaen Männistön kaupunginosan kortteli 6. Työn tilaaja on Kuopion kaupungin kaavoitus ja yhteyshenkilönäni toimii kaavoitusarkkitehti Annika Korhonen.

KUVA 1. Männistön keskustan sijainti Kuopion torin ja aseman suhteen (Pussinen 2020-01-05)

1.1 Tausta ja tavoitteet

Nykyinen Männistön keskusta on ränsistynyt ja herättää turvattomuuden tunteita. Se on myös osittain autoitunut ja alueen liikerakennukset alkavat olla elinkaarensa päässä. Mielestäni asialle täytyy tehdä jotakin, joten suunnittelen opinnäytetyössäni Männistöön vanhan keskustan tilalle kaksi uutta ehdotusta: matalan ja korkean. Työn tausta-aineistona ovat Kuopion karttapalvelu, kaupungin- ja Savonian kirjastosta lainatut teokset ja lisäksi Kuopion kaupungilta saamani materiaali mallia varten.

Uuden keskustan tulee olla vetovoimainen ja aiheuttaa positiivisia tunteita siellä liikkuvaan ihmiseen. Tällöin ohi kulkenut henkilö saattaa palata vierailemaan alueelle, ehkä jopa käyttämään sen palveluita tai hankkimaan asunnon. Asumista, työpaikkoja, virkistytymistä ja eri asumismuotoja tulee sekoittaa: yksioita asunnoiksi opiskelijoille ja suuria kattoasuntoja omakotimaisiksi omistusasunnoiksi. Nämä pitävät alueen elinvoimaisena ja ehkäisevät väestöjakauman yksipuoleistumista. Asutut toiminnassa olevat tilat ja hoidetut pihat eivät

houkuttele kyseenalaisia norkoilijoita tai seinänsotkijoita tihutöihin. (Jalkanen, 2017, 124.) Työpaikat ja niissä työskentelevät ihmiset pitävät alueen palveluita yllä. Myös lähellä olevat virkistysalueet ja vihreän näkyminen ikkunasta vetävät asunnonostajia puoleensa. Yksilöllinen ja esteettisesti suunniteltu alue voi painua syvälle ihmisten mieliin. Tästä seuraa parhaimmassa tapauksessa ennakkoluulojen ja asenteiden parantumista koko kaupunginosaa kohtaan ja muuttoliikettä alueelle.

Opinnäytetyön aiheen saatuani tutustuin omatoimisesti Männistön keskusta-alueeseen ja sen haasteisiin. Keräsin pohja-aineiston valokuvina. Alueeseen tutustumista helpotti se, että olin asunut pari vuotta 500 metrin päässä korttelista 6. Sain tilaisuuden miettiä lähikaupan sijaintia uudestaan. Luin useamman teoksen kaavoituksen ja kaupunkisuunnittelun teoriaa. Perehdyin myös Kuopion kaupungin rakennushistoriaan. Aikani skissailtuani ja mietiskelyäni sain idean, jonka vein loppuun mallintamalla. Mallista tuotin kuvat tätä raporttia varten.

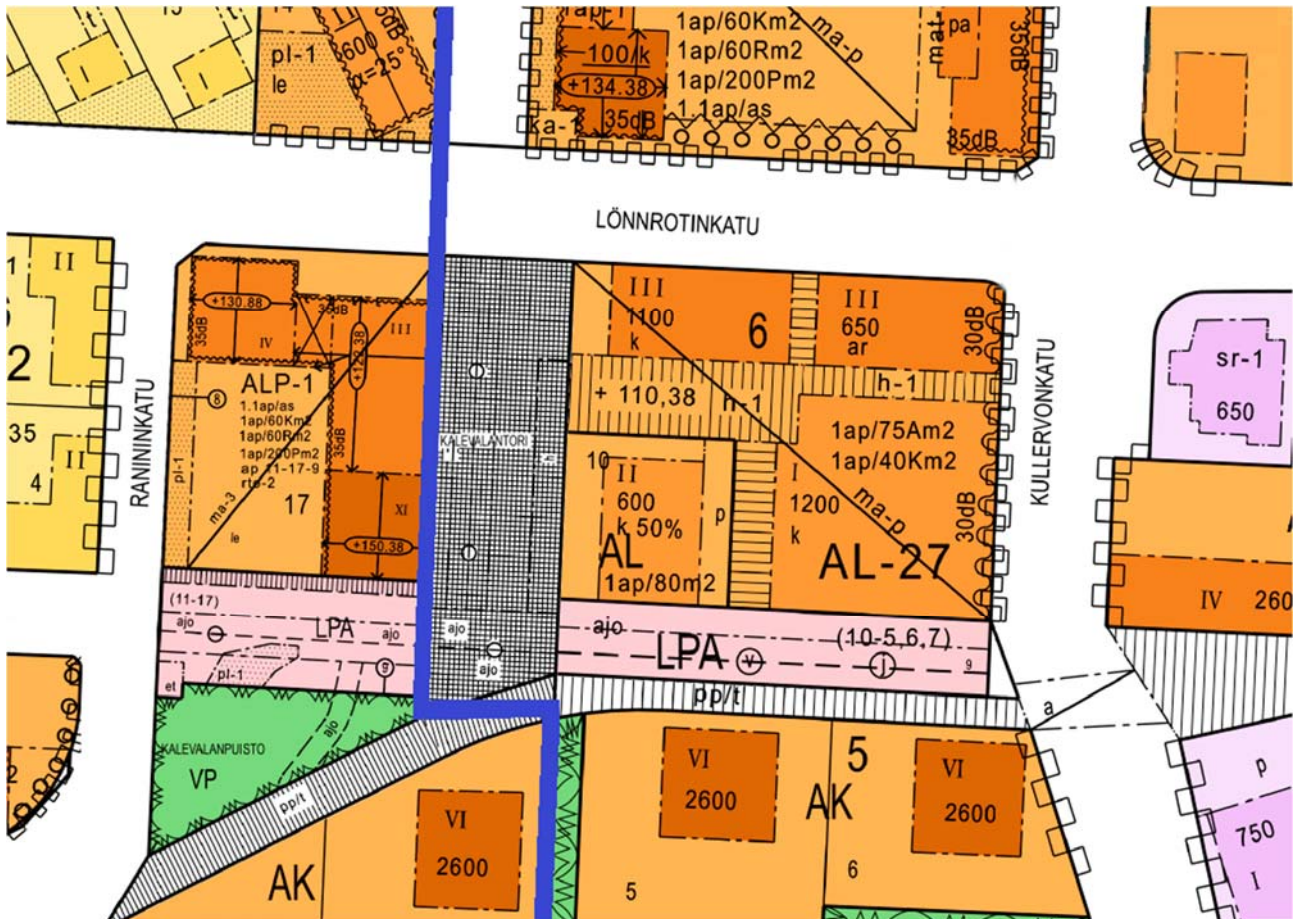
1.2 Määritelmät

Asemakaava	Kunnan laatima pohjakartalla esitetty rakentamisesta ja maankäytöstä määräävä ohje (Asemakaavoituksen käsitteitä, 2017, 8).
Esikaupunki	1800-luvun lopulla alkaneen suomalaisen yhteiskunnan teollistumisesta johtuneen muuttoliikkeen aiheuttama, silloisen kaupungin rajojen ulkopuolelle muodostunut työväestön asuinalue. (lahellakaupungissa)
Julkinen tila	Kaikille avoin tila (lahellakaupungissa)
Kaupunki	Taajama, jossa on yli 15 000 asukasta. (Tilastokeskus)
Kortteli	Yhtenäinen maa-alue, joka on osoitettu asemakaavakartassa rakentamisen eri tyyppeihin (Asemakaavoituksen käsitteitä, 2017, 9).
Puolijulkinen tila	Kaikille avoin tila, joka on yksityisessä omistuksessa ja sen haltijalla on oikeus rajoitta tilan käyttöä (lahellakaupungissa)

Taajama	Kaikki rakennusryhmät, jotka ylittävät 200 asukasta ja rakennusten väli ei ole 200 metriä suurempi. Hallinnolliset aluejaot eivät vaikuta taajaman määritelmään. (Tilastokeskus, stat)
Tontti	Korttelit on jaettu tontteihin, jotka on piirretty asemakaavakarttaan. Tapauksesta riippuen tontit sallivat rakentamisen tai eivät salli. (Asemakaavoituksen käsitteitä, 2017, 10)
Yksityinen tila	Vain omistajansa käytössä oleva tila. (lahellakaupungissa)

2 MÄNNISTÖN KORTTELIN 6 NYKYTILA

Männistön keskusta on keskusta-alueena tärkeä, sillä se ei palvele vain Männistöä, vaan kolme kaupunginosaa. Se on myös viereisten Itkonniemen ja Linnanpellon esikaupunkialueiden keskusta. Tästä johtuu keskustan sijainti Männistön kaupunginosan laidalla. Männistön 1960-luvulta peräisin oleva liikekeskusta sijaitsee kahdessa korttelissa. 2/3 Männistön korttelissa 6 ja 1/3 jo uudelleen rakennetussa Linnanpellon korttelissa 17. (kuva 2)

KUVA 2. Männistön keskusta-alue. Tummansininen viiva on Linnanpellon ja Männistön kaupunginosan raja. (Kuopion karttapalvelu)

Valmistuessaan elinvoimainen ja nykyaikainen liikekeskusta on tarjonnut monipuolisia kauppa- palveluita pankista apteekkiin. Nykyihmisen silmissä se on jäänyt viime vuosituhannele ja autioitunut. "Alueen keskus saattaa olla taantunut, liikehuoneistot tyhjentyneet tai kapakoituneet, ympäristö epäviihtyisä tai kulunut. Asetelma luo turvattomuutta ja kielteisiä mielikuvia koko alueesta siellä asioiville." (Jalkanen, 2017 124) Männistön kortteli 6 täyttää melkein kaikki edellä mainitut merkit ostoskeskuksen taantumasta. Siellä toimii elintarvikekauppa, parruri, kaksi baaria ja kebab-ravintola. Tyhjää liiketilaa on paljon ja monessa kerroksessa. Linnanpellon eli korttelin 17 puoleiset alkuperäiset liikerakennukset on jo purettu ja rakennettu

uudestaan vuonna 2010 järjestetyn kilpailun perusteella. Uusi kortteli valmistui pari vuotta sitten. Kortteliin rakennettiin 11-kerroksinen tornitalo, sen juurelle valmistuneeseen liiketilaan ei ole löytynyt toimijaa.

2.1 Kuvia korttelista

KUVA 3. Näkymä Kalevalantorilta kohti Männistön kirkkoa. (Pussinen 2020-04-26) Vasemmalla olevan valkoisen rakennuksen toisessa kerroksessa Lönnrotinkadulla katutasossa on baari ja kebab-ravintola.

KUVA 4. Sinisen puutalon alakerrassa sijaitsee toinen kortteli kuuden baareista. (Pussinen 2019-06-11) Pressutelta on juurtunut katukuvaan, se on asiakkaiden käytössä ympäri vuoden.

KUVA 5. Korttelin 6 keskuskuja. Oikealla olevan liikerakennuksen alakerta on tyhjiään. (Pussinen 2020-04-26)

KUVA 6. Portaat keskuskujalta Lönnrotinkadulle (Pussinen 2020-04-26)

KUVA 7. Käynti pistetaloille keskuskujalta (Pussinen 2020-04-26)

KUVA 8. Lönnrotinkadun ja Kullervonkadun risteys (Pussinen 2019-11-06)

KUVA 9 ja 10. Alakulttuurit vaikuttavat Männistön keskustassa (Pussinen 2020-04-26).

KUVA 11. Korttelin 6 keskuskuja (Pussinen 2020-04-26)

KUVA 12. Tyhjää liiketilaa uudehkon tornitalon alakerrassa torin reunalla korttelissa 17 (Pussinen 2020-04-26)

2.2 Korkea rakentaminen ja Männistö

Valtakunnallinen halu tiivistää kaupunkirakennetta on uudehko ilmiö, jota on omalta osalta vauhdittanut ilmastonmuutos ja energiansäästön tavoittelu. Nykyaikaiseksi ja muodikkaaksi ilmiöksi on noussut kerrosalan lisääminen korkeussuunnassa maantasossa leviämisen sijaan. Tornitalot hallitsevat kaupungin siluettia korkeutensa takia, ne muodostuvat väkisin maamerkeiksi. Huonosti sijoitellut tornitalot rikkovat kaupunkikuvan levottomaksi. Hyvin valittu sijainti taas eheyttää ja monipuolistaa olemassa olevaa kaupunkirakennetta.

Onnistunut paikkavalinta ei korvaa tornitalon huonoa toteutusta, laadukkaan suunnittelun ja rakentamisen merkitys korostuu kerroskorkeuden lisääntyessä. Vaikka korkeita rakennuksia perustellaan toteutettaviksi ekologisista syistä ja ympäristön suunnistettavuutta parantavana tekijänä, taustalla voivat vaikuttaa yrityksen tai kaupungin imagolliset pyrkimykset tai yksityistaloudelliset syyt.

Kuopiossa on perinteisesti sijoitettu korkeat rakennukset mäelle. Tästä esimerkkinä 1960-luvulla valmistuneet kahdeksan kerroksiset Niiralan kulman kerrostalot Mölymäellä. Myös Puijon torni on hyvä mainita tässä yhteydessä. Se on Kuopion alueella liikuttaessa korvaamaton maamerkki, niin jalankulkijalle kuin veneilijälle. Männistön keskustakorttelit 6 ja 17 eivät ole aivan

mäen laella, mutta rinteeseen yläpäässä kuitenkin. Korttelissa 17 olemassa olevan tornitalon sijoitus noudattelee siis perinteistä kaavaa. Sovimme, että tuotetaan Männingin uudesta keskustasta kaksi ehdotusta: korkean ja matalan. Myös korkean, koska olihan kaupungin siluettiin kajottu jo naapurikorttelin tornitalolla. Männingin keskusta saisi torniparin, jos kortteliin 6 rakennettaisiin toinen tornitalo. Tornipari erottuisi kaukomaisemaa tarkasteltaessa selvempänä maamerkinä, kuin yksittäinen korkea rakennus. Näin ollen ne leimaisivat keskusta-alueen sijainnin yksittäistä korkeaa tornia vahvemmin. (Korkean rakentamisen selvitys 2009, 3, 4, 8; Jalkanen 2017.)

3 HAUTUMISVAIHEEN TEORIAA JA TULOKSIA

Opinnäytetyöni on täydennysrakentamista ja kaupunkikuvan eheyttämistä. Se käsittelee Männistön korttelia 6 ja korttelin 6 ja -17 väliin jäävää Kalevalantoria (kuva 15). Nykyinen Linnanpellon kortteli 17 huomioidaan suunnitelmissani olemassa olevana. Sain vapauden käsitellä korttelia 6 ns. tyhjältä pöydältä. Nykyisessä korttelissa 6 on neljä rakennusta: kaksi liikerakennusta, 1950-luvulla valmistunut puutalo ja kolmekerroksinen pienkerrostalo. Saattaa kuulostaa brutaalilta, että sain käsitellä osittain toiminnassa olevia liikerakennuksia sisältävää aluetta tyhjänä tonttina. Tämä on mielestäni perusteltua, tehtiinhän niin jo viereisessä korttelissa. Kortteli 6 ei sisällä arkkitehtonisesti merkittäviä rakennuksia ja sen sisältämät rakennusmassat on sijoitettu huonosti. Viereisten korttelien suojellut rakennukset, Männistön kirkko vuodelta 1913 ja Männistön 1933 valmistunut koulu (kuva 14) jäävät piiloon nykyisen korttelirakenteen taakse. Niillä olisi mahdollisuus näkyä kauempaakin. Kortteli kuuden läpi kulkee keskuskuja, jonka ympärille kaikki palvelut sijoittuvat. Tämä heikentää viereisen Kalevalantorin asemaa kauppapaikkana ja sosiaalisena keskustana.

KUVA 13. Tornitalo korttelissa 17 (Pussinen 2020-04-26.)

KUVA 15. Männistön keskustan kaavakartta (Kuopion karttapalvelu.)

KUVA 14. Männistön koulu ja kirkko (Pussinen 2020-04-26.)

3.1 Vanhojen esikaupunkien haasteita

Monet 1950–1970-luvuilla rakennetut rakennukset koostuvat yksipuolisista asuntotyypeistä. Teknisesti ja toiminnallisesti ne alkavat olla laajan saneerauksen edessä. Saneeraustarpeen aiheuttaa pääosin ikä, mutta huono rakentaminen ja kunnossapidon laiminlyönti ovat myös osallisena tähän. Korjausten lykkääminen on taloyhtiöissä yleistä. Vanhojen rakennusten energiataloudessa on suuria puutteita, järjestelmien vanheneminen ja rakenteiden kuluminen on jo käynnistänyt valtakunnallisen korjausvaiheen. Usein myös lähiympäristö, pihat, puistot ja keskus ovat kuluneita ja remontin tarpeessa. Korjausurakkaa voi siis sanoa yhtä laajaksi kuin, mitä lähiöiden ja esikaupunkien rakentaminen on aikanaan ollut. Männistön liikekeskusta on rakennettu 1960-luvulta alkaen. Ääripäätapauksessa nämä aiheuttavat sosiaalista segregatiota ja leimaavat esikaupunkialueen negatiivisessa mielessä. Tämä taas laskee asukasmäärää entisestään, yksipuolistaa väestörakennetta ja laskee kiinteistöjen arvoja. (Riecki 2005, 332; Jalkanen 2017, 46.) Edellä mainitut seikat puoltavat ajatusta koko rakennuskannan uusimisesta.

3.2 Täydennysrakentaminen

Täydennysrakentaminen on rakentamista nykyisen kaupunkirakenteen osaksi tai sen välittömään läheisyyteen. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja tiivistäminen viittaavat samaan toimintaan. Yhdyskuntarakenteen eheyttämisen laajuus on aina tapauskohtaista, se voi käsittää laajojakin alueita tai vain yhden tontin. Nykypäivänä yhtenä yleiskaavoituksen päälähtökohdana korostuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen eheyttäminen. Eheyttämisen tarve on tiedostettu jo valtakunnallisella tasolla, sillä se on kirjattu koko maan kaavoitusta säätelevän alueidenkäytön tavoitteeksi. Täydennysrakentaminen on aina vahvasti paikkaan sidottua. Näin on suunnittelunkin oltava. Samaa ideaa ei voi monistaa esikaupungista toiseen, muuten lopputuloksena syntyy arkkitehtuuria, joka ei huomioi paikan henkeä. Alkuperäisen miljööön keskeisiä laatutekijöitä pidetään yleensä tärkeinä ja täydennysrakentaminen sovitetaan paikkaan niiden ehdoilla (Jalkanen 2017, 39, 123.)

3.3 Eheyttämisen keinoja

Vanhaa kortteli- ja tilarakennetta noudattamalla on mahdollista liittää uutta ja vanhaa lähes saumattomasti. Yhdistämisen keinoina toimivat esimerkiksi väri, mittakaava, toistuvat materiaalit ja talotyypit. Uudet rakennukset erottuvat kuitenkin aina. Jos ei haluta sulautua, uusia rakennuksia voidaan korostaa julkisivumateriaaleilla tai rakennuksen hahmon muuntelulla. Vanhasta poikkeavalla rakentamisella voidaan luoda alueelle vaihtelua ja kerroksellisuutta. Yksipuoleisia asunto- ja talotyyppejä sisältäviin esikaupunkeihin raikasta ja toivottua vaihtelua toisi rakennuskannan monipuolistaminen, niin arkkitehtuurin kuin talotyyppienkin osalta. Tuulahdus uutta houkuttelisi alueelle uusia asukkaita massasta poikkeavien asumisvaihtoehtojen perässä, parhaimmillaan täydennysrakentaminen muuttaa koko alueen imagoa (Jalkanen 2017, 39, 123.) Suunnitelmassani olen huomionut ympäröivää kaupunkirakennetta (kuva 16) uusien rakennusten aukotuksessa ja julkisivujen värimaailmassa. Toisaalta julkisivuissa on myös paljon omaa. Korttelin 6 uudet talotyyppologiat eivät ole tavanomaisia. Olen sekoittanut ja yhdistellyt keskenään suomalaisen rakennusteollisuuden lähes vakioimia talotyyppejä, joita löytyy lähestulkoon jokaisesta taajamasta.

KUVA 16. Korttelin 6 ja Kullervonkadun väliset pistetalot (Pussinen 2020-04-26)

3.4 Laatutekijät asuinympäristössä

Ihmisille, jotka viettävät pääosan ajastaan kodin läheisyydessä naapurissa olevat työpaikat ja palvelut ovat välttämättömyys. Alue, josta nämä puuttuvat on myös lasten kasvuympäristöksi yksipuoleinen. Työpaikat aiheuttavat alueelle liikettä ja pitävät samalla alueen palveluita elin-

voimaisina. Työpaikat luovat välittömän kysynnän kahviloille ja ravintoloille. Palveluiden kysyntä ajoittuu tasaisesti koko päivälle ja asiakaspohjasta muodostuu laajempi. Tästä seurauksena on palveluiden laadun nouseminen, mikä houkuttelee omalta osaltaan uusia vierailijoita alueelle, jopa toiselta puolelta kaupunkia. Julkiset palvelut, kulttuuri- ja asukastilat oikein sijoitettuna kasvavat paikallisiksi sosiaalisiksi kohtaustiloiksi. Hyvä keskusta-alue tarvitsee myös miellyttäviä oleskelupaikkoja, jotka eivät edellytä ostamista. Kuopion korkean rakentamisen selvitys määrittää palveluiden saavutettavuuden tärkeäksi tekijäksi tornitalon paikanvalinnalle. Ihanteena on kävelyetäisyys lähikauppaan ja kouluun, joukkoliikenteen vuoroja tornitalon ohi pitäisi mennä kolme tunnissa. Alueelle liittyvä risteysalue saisi myös olla lähellä. (Korkean rakentamisen selvitys 2009, 14; Jalkanen 2017, 125, 222.)

3.5 Ostoskeskusten haasteet

Useimmat ostoskeskukset eivät enää täytä kuluttajien tarpeita. Myös uudet ja suuremmat kauppakeskukset ja hypermarketit vievät ostareilta asiakkaita. Suurin käytännön ero näiden välillä on se, että kauppakeskuksen liikkeet avautuvat kohti rakennuksen sisäistä ostoskatua, kun taas ostoskeskuksen liiketilat avautuvat ulospäin. Ostoskeskusten päivittäminen olisi pitänyt aloittaa aikaisemmin, kun asiakaskatoa ei ollut vielä havaittavissa. Merkittävimmät haasteet ostoskeskuksissa ovat muuttunut sijainti, rajallinen koko ja pahimpana omistusmuoto. Yrittäjät omistavat itse liikehuoneistonsa, mikä on estänyt liikehuoneistojen ajanmukaisen kehittämisen. (Jalkanen 2017, 219.)

3.6 Männistön uuden liikekeskustan yhtiöt

Männistön kortteli kuuden uudet liike- ja palvelukiinteistöt tulee erottaa omaksi asuntoyhtiöksi, joka vuokraa kiinteistöt yrittäjille. Asuntoyhtiö määrää saneerauksista, näin palvelutilat pystyvät mukautumaan ajan tarpeisiin ja eivät muutu vanhanaikaisiksi tai epäkäytännöllisiksi. Rakennuksen asunnoille perustetaan toinen itsenäinen yhtiö. Julkisivun osalta asuntoyhtiöt toimisivat yhtenä, jotta tulevissa julkisivusaneerauksissa rakennuksen yleisilme pysyisi yhtenäisenä ja julkisivu ikääntyisi ja uudistuisi samanaikaisesti ja -näköisesti.

4 UUSI KESKUSTA, MÄNNISTÖ MÄNNISTÖÖN

Uuden keskustakorttelin ytimenä on mäntyniitty. Korttelirakenteessa rakennusmassat, kulkuväylät ja tori sijoittuvat puiston eli mäntyniityn ympärille. Tämä vahvistaa esikaupungeille tyyppillistä luonnonläheistä identiteettiä. Kun luonto on tuotu poikkeuksellisesti kaupunginosan keskusta, antaa se alueelle uniikin leiman ja luo mieleenpainuvan käyttäjäkokemuksen. Suljettu korttelirakenne luo puitteet yksityiselle sisäpihalle, mäntyniitty jää rakennusmassojen väliin ja on tarkoitettu korttelin asukkaiden virkistyskäyttöön. Mäntyniitty liittyy toisesta päästään korttelin 6 ja 17 väliseen Kalevalantoriin. Uusi kortteli 6:den rakenne tekee Kalevalantorista alueen keskuksen. Sijoitin palvelut sen ympärille ja Lönnrotin kadun varteen.

4.1 Viheralueiden ympäristöpsykologiset vaikutukset

Kun viheralueiden ympäristöpsykologisia vaikutuksia on tutkittu, kasvillisuuden ja luonnonaiheiden on huomattu rauhoittavan ja vähentävän stressiä varsinkin kaupunkiolosuhteessa. Viheralueet, puistot ja yksittäiset puut helpottavat ympäristön hahmottamista ja jäsentävät kaupunkikuvaa. Tutkimuksien mukaan ihmisten mieleen on puoliavoin maisema, jossa harvakseltaan ja epäsäännöllisesti istutettu puusto vaihtelee koon eli iän ja lajin kesken. Viihtyisyyden kannalta niitty- ja hakamaamaisemia kannattaa tavoitella. Luonnon läheisyys on siis yksi tärkeimmistä asuin ympäristön laatu- ja viihtyvyystekijöistä. Esikaupunkien parhaana puolena on koettu rakennetun ympäristön ja luonnon kohtaaminen houkuttelee asukkaita. Täydennysrakentamisen kanssa täytyy olla tarkkana, hallitsemattomana se kadottaa tämän esikaupunkien parhaimpana pidetyn puolen. (Jalkanen 2017, 124, 228.)

Uudessa Männistön keskustassa harva korkea mäntyniitty ja matalammat taimet tuovat vaihtelua maisemaan. Tuulisina päivinä honkien humina rauhoittaa stressaantuneempaakin ihmisyyttä. Niitty- ja hakamaa kokemusta tehostavat yksityistä ja julkista tilaa rajaavat kiviaidat, joita löytyy koko männikön matkalta. Kiviaidat tuovat vivahteen perinteisestä suomalaisesta maalaismaisemasta. Mäntyniitty sopii niin liikuntaan kuin leikkiinkin ja on miellyttävä kohtauspaikka. Sen pääfunktio kuitenkin on puhdistaa ilmaa ja virkistää alueella asuvien ihmisten mieliä. Rakentamaton maa-alue suodattaa myös hulevesiä syvemmälle maaperään.

4.2 Kaupunkitilan rajaaminen

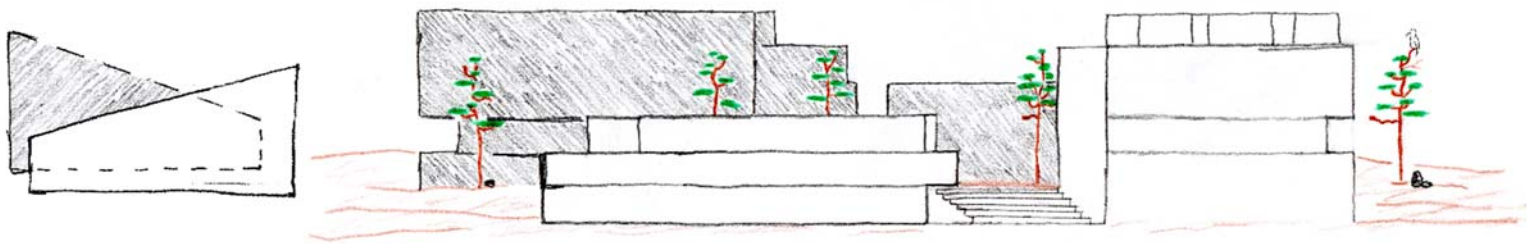
Aukio on suljettu tila, jonka muodostavat rajaavat rakennukset. Rajaavien rakennusten korkeus tehostaa suljetun tilan tunnetta, aukon koon pienentäminen aiheuttaa saman tunteen. Yhtenäiset julkisivut toimivat myös tehostuskeinoina. Aukion ja katujen liittymistapa vaikuttaa myös voimakkaasti tilakokemukseen. Aukion luonnetta määrittää myös sitä ympäröivien rakennusten käyttötapa ja kuinka rakennusten tilat liittyvät siihen. Uuden keskustakorttelin mäntyniityn reunoille on rajattu takapihoja maantason asunnoille, tämä korostaa niityn yksityisyyttä. Takapihat sulautuvat osaksi yhteistä puistoa. Maamerkki on yksittäinen hyvin taustastaan erottuva muoto, joko luonnollinen tai ihmisen tekemä. Suurikokoinen maamerkki auttaa sijainnin määrittämisessä laajalla alueella. Näkymille tulee suunnitella päätepisteet. Näin koettu tilavaikutelma vahvistuu ja on kaupunkikuvallisesti esteettisempi. (Jalkanen, 2017, 170-125, 93.)

Mäntyniityn päätepisteinä ovat maamerkit viereisistä kortteleista: Männistön kirkko ja 11-kerroksinen tornitalo. Männistön vanhan koulun suojellulle julkisviulle on myös avattu näkymä korttelin itäreunalla. Molemmilta sivuilta niittyä rajaavat uudet muurimaiset rakennusmassat. Näin mäntyniitystä muodostuu puolijulkinen korttelin keskusta. Korttelin julkinen keskusta on Kalevalantori, joka jää mäntyniityn ja tornitalon väliin. Torilta avautuvat maisemat Männistön vanhalle kirkolle mäntyisen hakamaaiseman yli. Palvelut ympärilleen keräävällä Kalevalantorilla on edellytykset muodostua miellyttäväksi kohtaamispaikaksi.

4.3 Rakennusmassojen muoto ja mittakaava

Nykyinen asuntotuotanto on talotyyppioiltaan yhtenäistä ja vakioitunutta. Asumismiljöisiin vaihtelua voisi tuoda matala ja tiivis kerrostalorakentaminen; kaupunkikorttelit, pienkerrostalot ja kaupunkivillat. Pienen mittakaavan kerrostaloasuminen voisi tuoda asumiseen ominaisuuksia, joita yleiset talotyyppologiat tarjoavat vähän ja joille olisi tutkitusti kysyntää. Kaupunkivillojen, kerrostalojen ja pienkerrostalojen erilaiset yhdistelmät luovat mahdollisuuksia vaihtoehtoisille korttelityypologioille. Toisaalta muodikas korkeiden talojen rakentaminen korostaa perinteisen kerrostalon hyviä puolia ja mahdollistaa omakotimaisen kattoasumisen. Mittakaavoja voi ja kannattaa yhdistellä, kun reunaehdot ovat vain kunnolla selvillä. (Pakkala, 2017, 80.)

Edellisen kappaleen teoria lietsoi osaltaan halua kokeilla jotain normaalista poikkeavaa Män-
niston keskustassa. Suunnitelmassani korkeudeltaan suorakulmaisenkolmion muotoiset raken-
nusmassat kulkevat rinnetontilla kahdessa rivissä, pitkät sivut kohtisuoraan rinnettä vasten.
Ne ovat toisiinsa nähden 180 astetta eri päin. Kolmioiden huiput jäävät vastakkaisiin päihin.
Näin rakennusten asukkaille avautuu paremmat näkymät ja asunnot saavat enemmän luon-
nonvaloa (kuva 17). Rakennusmassojen porrastusta tehostaa se, että koko kortteli 6 on rin-
teessä. Alla olevassa kuvassa valkoinen rakennusmassa on korttelin matalimmalla kohdalla ja
harmaaksi väritetty korkeimmalla. Korkeassa ehdotuksessa matalin rakennusmassa on maan-
tasolta vain kerroksen korkuinen, kun korkein on kaksitoistakerroksinen. Matalassa ehdotuk-
sessa korkein rakennusmassa on seitsemän kerroksinen. Korttelin 6 ja korttelin 17 tornitalojen
välimatka on 80 metriä ja ne eivät ole toistensa kanssa samassa linjassa, jotta näkymät asun-
noista häiriintyisivät mahdollisimman vähän. Matala ehdotus sulautuu ympäröivän kaupunkira-
kenteen mittakaavaan huomaamattomammin (kuva 18), korkea ehdotus luo männistön kes-
kustaan torniparin olemassa olevan korttelin 17 tornitalon kanssa (kuva 19).

KUVA 17. Havainnekuva peräkkäisten rakennusmassojen muodosta (Pussinen 2020-03-28)

KUVA 18. Matala ehdotus kaukomaisemassa ei juurikaan muuta kaupungin siluettia. (Pussinen 2020-09-05)

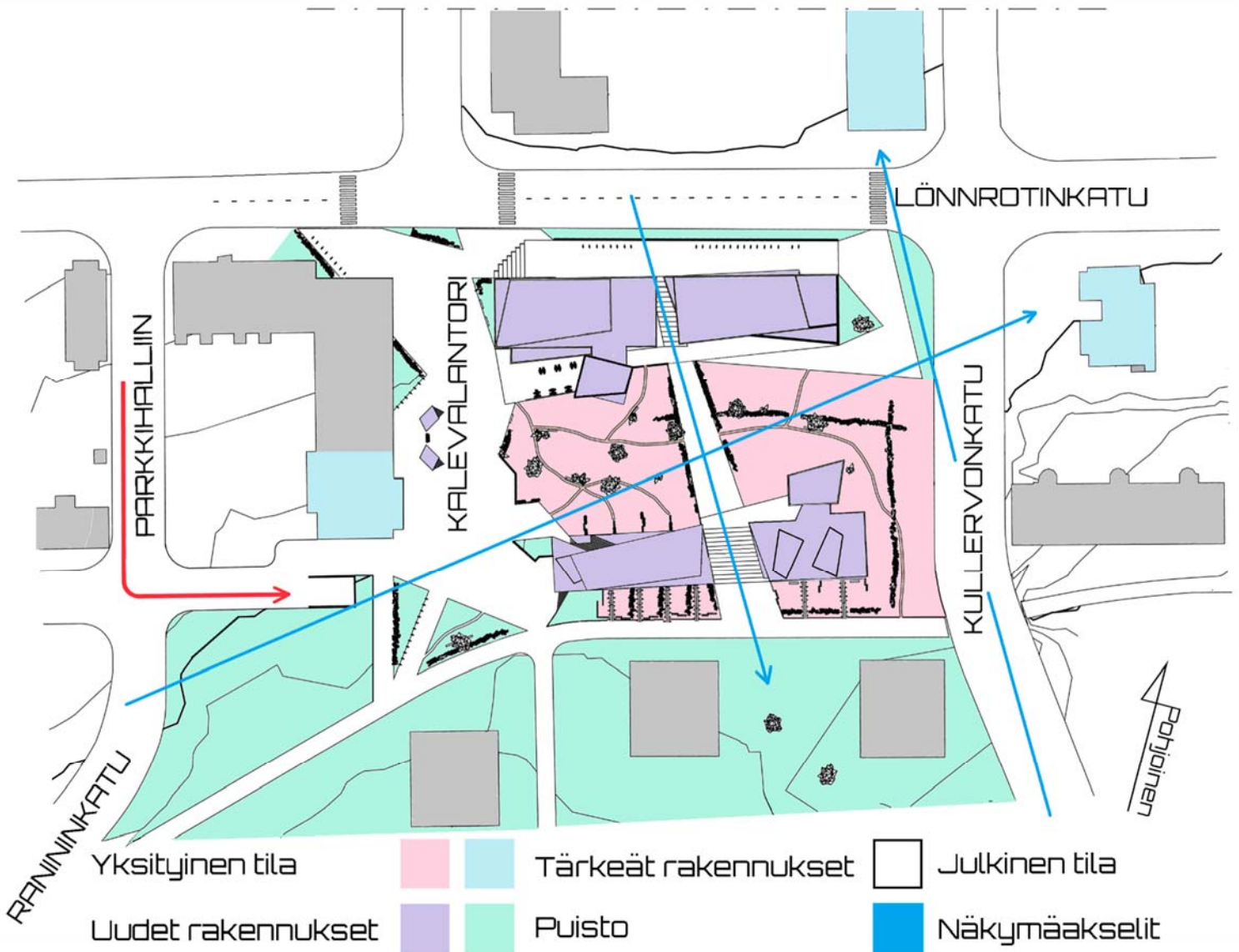

KUVA 19. Korkea ehdotus luo toistoa kaukomaisemaan. Kuva otettu Maljalahdelta kohti pohjoista. (Pussinen 2020-09-05)

4.4 Maankäytölliset ratkaisut

Suunnitelmani käy ulkoreunoiltaan kaupungin koordinaatistoon, mutta korttelin sisäpuoli tekee tähän poikkeuksen. Matala ehdotus on suunniteltu tarkkaan noudattamaan mittasuhteitaan maastonmuotoja ja ympäröivää rakennuskantaa. Korkea ehdotuksen tornitalo luo taas toistoa viereisen korttelin 11-kerroksiselle tornitalolle. Massoitellultaan suunnitelmani on rakeinen, mikä sopii ilmeeltään ympäröivään rinteessä sijaitsevaan kaupunkirakenteeseen. Talojen suorat seinälinjat on rikottu ja eri kerrokset porrastavat keskenään vaihtelevasti. Korttelin viistolla sisäpuolella on tarkoitus, se avaa muodollaan näkymän kaukaa Ranininkadulta kohti Männistön kirkkoa (kuva 20). Näkymäakselin ei tarvitse olla kulkureitti. Kadut ja kevyenliikenteen väylät kiertävät keskustan viheralueen. Tämän näkymäakselin avaamisella on merkittävä vaikutus, sillä Ranininkatu on vilkas. Kaikki keskustasta Männistöön tai Kelloniemeen kulkeva liikenne bussista polkupyörään kulkee Ranininkatua pitkin. Männistön vanha kirkko nousee aivan uudensuomalaiselle alustalle. Toinen näkymäakseli on leikattu rakennusmassoihin lähes pohjois-eteläsuunnassa, se näkyy edellisessä havainnekuvassa portaikkona. Tämä toinen näkymäakseli avaa Lönnrotinkadulta esteettömän näkymän pistetalojen takaiseen Kullervonpuistoon. Aukot rakennusmassoissa levenevät puistoa kohti. Aukkoja rajaavat linjat on suunniteltu niin, ettei Lönnrotinkadulta päin katsottaessa pistetalojen seiniä näy ollenkaan. Pistetaloilta päin Lönnrotin katua kohti noustessa kapeneva aukko herättää kiinnostuksen ja suorastaan imee siellä liikkuvan ihmisen palvelujen luo kadun varteen. Kolmas näkymäakseli on Kullervonkadulta kohti Männistön vanhaa koulua. Rakennusmassojen siirto pois Kullervonkadun välittömästä läheisyydestä avaa näkymät kaukaa kohti vanhan koulun suojeltua julkisivua. Koulun

pääty näkyy nyt reunimmaisen pistetalon ikkunoista, vanhassa kortteli kuudessa pistetalon ikkunoista katseltiin et-kaupan lastauspihaa.

KUVA 20. Kaaviokuva Männistön korttelin 6 maankäytöstä (Pussinen 2020-01-05).

Punainen yksityinen puistotila on mäntyniittyä, joka on pyritty rauhoittamaan yksityiseen käyttöön. Kevyenliikenteenväylä sen läpi on katkaistu tarkoituksella. Julkinen kulkuväylä niityn läpi toisi riskin, että sinne kerääntyisi ei toivottuja norkoilijoita nautiskelemaan elämästä. Mustat rakeiset janat kaaviokuvassa kuvaavat kiviaitoja, jotka rajaavat yksityistä ja julkista tilaa. Pistet ovat polkupyörätelineitä. Mäntyniitylle tehdään muutama polku-ura valmiiksi loput polut muodostuvat asukkaiden suosimille kulkureiteille. Tukkipuista valmistettuja istuimia on aseteltu ympäri niittyä.

Nousu parkkihallista torille

Korkeaa ehdotusta varten korotettava rakennusmassa

KUVA 21. Autopaikkojen sijoittuminen torin alle ja rakennusmassa, jonka korkeus vaihtelee matalan- ja korkean ehdotuksen välillä. (Pussinen 2020-01-05)

Autopaikkoja torin alle mahtuu 94 kappaletta (kuva 21). Matalassa ehdotuksessa asuntoja on 63 kappaletta ja korkeassa ehdotuksessa paikkoja on 85. Jos matala ehdotus toteutuisi, pysäköintihallissa jäisi tilaa asukkaiden lisäksi myös alueella työskenteleville ja asioiville ihmisille. Jos päädyttäisiin korkeaan ehdotukseen, koko parkkihalli jäisi asukkaiden käyttöön. Elintarvikekaupan tavaralogistiikka hoituu parkkihallista Lönnrotinkadun puoleisesta päädyestä, kahden lastaustaskun kautta. Lönnrotinkadun vastaisten liiketilojen tavaralogistiikka hoituu kuorma-autolla puistoalueen puolelta. Kullervonkadun ja Lönnrotinkadun välinen risteys on vilkas. Poistin läpiajoliittymän kokonaan korttelista 6. Se ei ollut liikennejärjestelynä toimiva, koska edellä mainittu risteys on niin lähellä. Vanhan korttelin elintarvikekauppa ja sen parkkihalli on suurin piirtein korotettavan rakennusmassan kohdalla. Parkkipaikan liittymä Kullervonkadulle oli kevyenliikenteenväylän ja korotettavan rakennusmassan välissä. Arkena puoli neljän aikaan valoristeyksen autojono saattaa ylittää läpiajoliittymän yli, jolloin pohjoiseen suuntaan liittyminen on lähes mahdotonta ja ruuhkauttaa liikennettä parkkihallin puolella. Korttelin 17 läpiajoliittymä on jätetty paikalleen ja sieltä on järjestetty ajo maanalaiseen parkkihalliin. Tässä kohdalla liittymä on toimivampi, T-risteys muuttuu + merkin muotoiseksi. Uusi liittymä tulee vanhan risteysalueen kohdalle, joten se ei vaikuta merkittävästi ohi kulkevaan liikennevirtaan.

4.6 Tonttileikkaukset

KUVA 22. Leikkaus korttelin keskeltä Männistön kirkkoa kohti, matala ehdotus. (Pussinen 2020-10-05)

KUVA 23. Leikkaus korttelin keskeltä Männistön kirkkoa kohti, korkea ehdotus. (Pussinen 2020-10-05)

KUVA 24. Leikkaus korttelin keskeltä olemassa olevalle tornitalolle päin. (Pussinen 2020-01-05)

4.7 Opinnäytetyö lukuina

Rakennusmassojen muodon takia asuntopohjia ei voinut kopioida suoraan kerroksesta toiseen. Tämä aiheutti suuren määrän toisistaan poikkeavia asuntopohjia. Erilaisiksi asuntopohjiksi ei ole listattu asuntoja, joiden väliseiniä on siirrelty toisiinsa nähden vain noin moduulimitan verran. Erikoisempia kaksikerroksisia asuntoja korttelissa on kuusi: neljä rivitaloasuntoa, joilla on omat takapihat. Asuntotornien päistä löytyy myös kaksikerroksiset asunnot, joilla on omat kattoterassit. Listassa alla näkyy myös kaikki uuteen keskustaan sijoitetut palvelutilat.

MATALA EHDOTUS 7krs

Kerrosneliöitä	6538
Asuntoja	3801 m ²
	63 KPL

KORKEA EHDOTUS 12krs

Kerrosneliöitä	8280
Asuntoja	5523 m ²
	85 KPL

PALVELUT

Kerrosneliöitä	1667 m ²
Apteekki	205 m ²
Leipomo	180 m ²
Kahvila	116 m ²
Ravintola	224 m ²
Elintarvikekauppa	432 m ²
Liiketila	97 m ²
Suutari	43 m ²
Toimisto x3	310 m ²
Yleinen sauna	60 m ²

Erilaisia asuntopohjia	43	KPL
Kaksikerroksisia asuntoja	6	KPL
Palvelutiloja	11	KPL

5 RAKENNUKSET

Rakennusmassaa korttelissa kuusi on kahdessa rivissä. Rakennuksia on neljä kappaletta. Kerroskorkeudet vaihtelevat kahdesta kahteentoista kerrokseen. Talotypologioita ovat lamelli-, piste-, luhti- ja kerrostalon yhdistelmät. Havainnekuvat koko korttelista 6 löytyvät liittestä 1. Liitteenä 2 olevasta piirrustuspaketista löytyvät julkisivu-, pohja-, ja asemakaavakuvat.

5.1 Pohjat

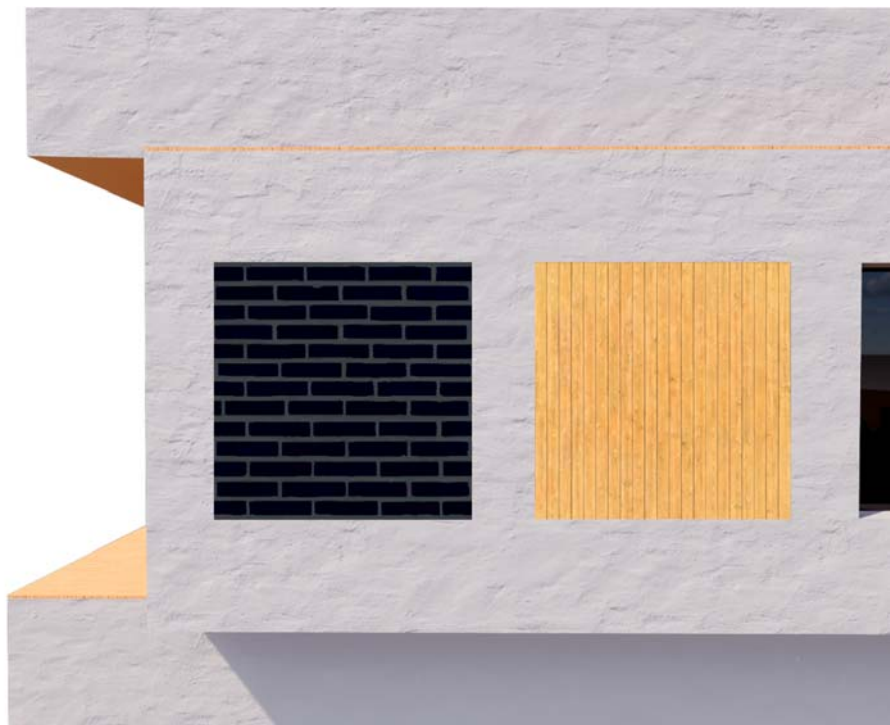
Haastetta pohjien suunnitteluun toi se, että koko kortteli 6 on rinteessä. Etelärinne viettää kerroksen molempien rakennusmassojen kohdalla (kuvat 22-24). Siksi läpitalon huonetiloja ei voinut sijoittaa vielä toiseenkaan kerrokseen noin vain, sillä muutoin julkisessa katutilassa kulkevat ihmiset näkisivät suoraan sisään asuntotiloihin. Talotypologioina on lamelli- ja pistetalon yhdistelmiä, mielenkiintoisimpana kaksikerroksisen rivitalon ja luhtitalon sekoitus.

Kaikista korttelin asunnoista pienin on yksiö ja suurin on saunallinen kahdessa kerroksessa oleva neliö. Pistetalo-osioiden porraskäytävät ovat läpinäkyvät itä-länsisuunnassa. Kattokerrosten asuntojen rungot on tehty massiivipuulementeistä. Eteläisessä ja pohjoisessa rakennusmassassa on molemmissa yksi erillinen asuntotorni, joka on yhteydessä muuhun rakennukseen vain porraskäytävän osalta. Asuntotornit sisältävät yhden asunnon per kerros, paitsi ylimmät asunnot ovat kaksikerroksisia. Kaksikerroksisilla asunnoilla on omat kattoterassit porraskäytävien päällä. Palvelu- ja myymälätilat sijaitsevat katutasossa ja ovat usein kahdessa kerroksessa. Varasto- ja sosiaalitalat ovat aina palvelutilojen alapuolella. Maanvastaista seinää jäi yhteensä 132 metriä. Pimeille seinustoille on sijoitettu palveluhuoneistojen tuotanto-, logistiikka- ja varastotiloja, väestönsuojia, märkätiloja ja teknistä tilaa.

Suunnittelin kaikkiin korttelin 6 rakennuksiin asuntopohjat todistaakseni suunnittelemani rakennusmassat toimiviksi. Väestönsuojia ja varastotiloja ei ole mitoitettu tarkasti, ne antavat vain suuntaa tilojen sijoittumisesta rakennuksesta. Tämä johtuu siitä, että opinnäytetyöni pääpaino oli maankäytön suunnittelussa. Rakennusmassoissa useat kerrokset ovat keskenään erilaisia ja se johti suureen määrään erilaisia asuntoja. Suunnittelin Kalevalantorille myös kiinteän torikojun.

5.2 Julkisivut

Rakennusten hallitsevat julkisivumateriaalit ovat pystylauta, valkoiseksi rapattu seinäpinta ja lähes musta sinivivahteinen tiili harmaalla saumauksella (kuva 25). Kaikki ikkunapinnat ovat tummennettuja. Rimalaatikot horsmaistutuksilla rajaavat piha-alueita kiviaitojen ja tiilimuurien kanssa. Rakennusmassojen läpikulkevan näköakselin portaat on tehty vaaleasta betonilaatasta. Rakennusten edustoilla on tumman harmaata betonilaattaa, tori ja loput liikennereiteistä ovat asfalttia.

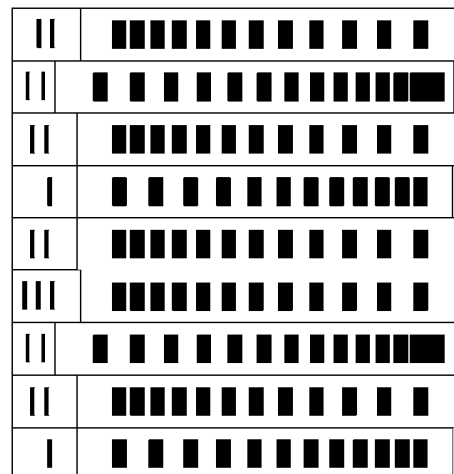
KUVA 25. Julkisivumateriaalit (Pussinen 2020-07-05)

Rakennusten kerrosseinämät porrastavat toisiinsa nähden. Tämä luo mielenkiintoisia varjoja julkisivupintoihin. Paikka paikoin rakennusmassat porrastavat enemmän, silloin julkisivun muodostavien tasanteiden päälle jää luontevia parveketiloja. Rakennukset ovat muuten betonirunkoisia, mutta poikkeavan muotoiset kattokerrokset on tehty massiivipuuelementeistä.

Rakennusten päädyissä aukotus on niin niukkaa ja epäsäännöllistä kun mahdollista. Rakennusten pitkillä sivuilla aukkoja on tiheämmin. Osa pitkien

sivujen aukotuksesta tihenee tai harvenee vakiomitan per ikkunaväli (kuva 26). Tämä toi oman haaasteensa huonetilojen suunnitteluun, mutta sain sen säädettyä kohdilleen ilman, että huonetilojen käytettävyydestä olisi tarvinnut tinkiä. Eri aukkokokoja on niukasti. Valtaosa ikkunoista on 1600x800, tämä tuo rytmiä massoitteeltaan rakeiseen ja ehkä hieman levottomaan julkisivuun.

KUVA 26. Aukotus. (Pussinen 2020-07-05)

5.3 Puujulkisivun paloturvallisuus

Puisen julkisivun saa tehdä asuinkerrostaloon, kun se täyttää pintaluokkavaatimuksen

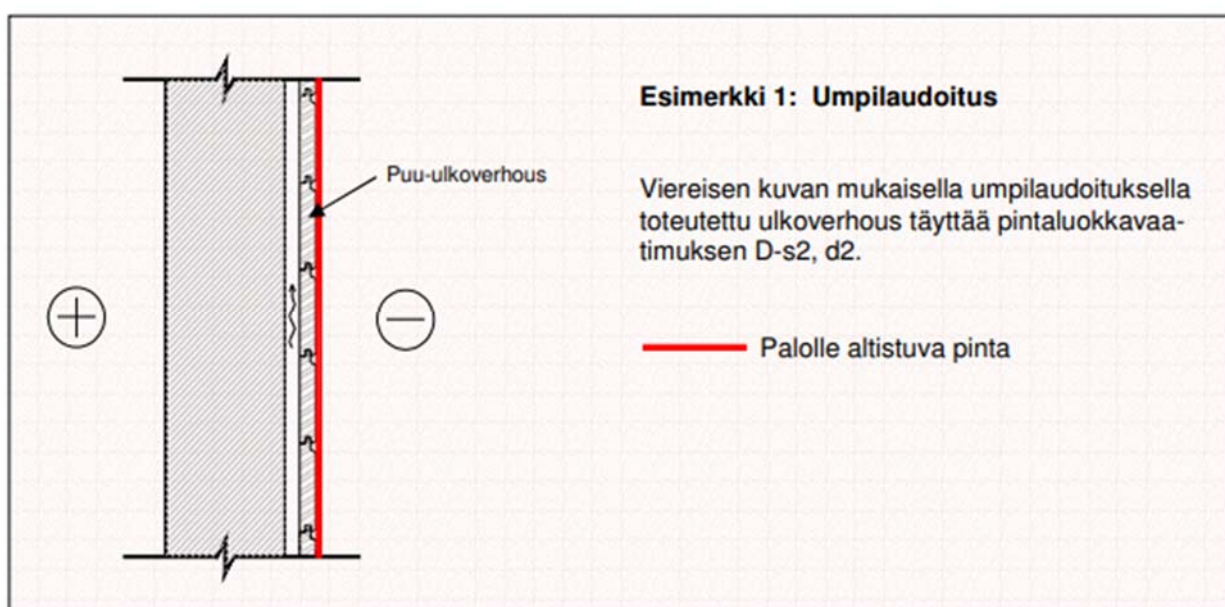
D-s2, d2 (kuva 27) rakentamismääräyskokoelman määrittämällä termeillä:

D = Puutuotteet, joiden paksuus on vähintään noin 5 mm ja tiheys yli 400 kg/m

s2 = Kokonaissavuntuotto samoin kuin savuntuoton kasvunopeus on rajoitettu

d2 = Ei rajoituksia palavien pisaroiden tai osien muodostumisen suhteen

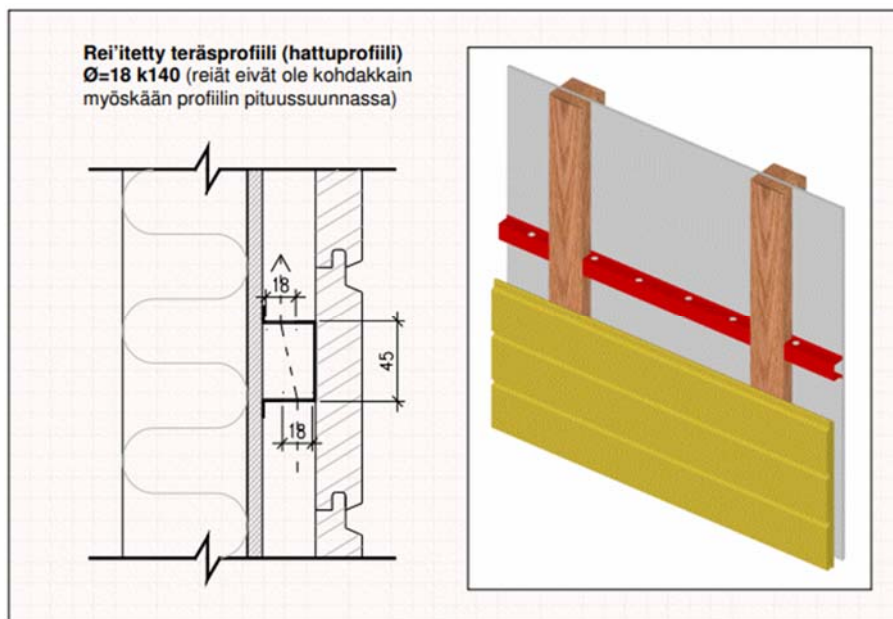
Umpeen laudoitettu julkisivu täyttää vaatimuksen, puurimoista tehty ritilä ei, koska sen syttyvä pinta-ala on suurempi. Ritilän rima syttyy joka kantilta, kun taas umpilaudoituus vain yhdeltä. (E1 Rakentamismääräyskokoelma, 2011, 5; Lahtela 2005, 5.)

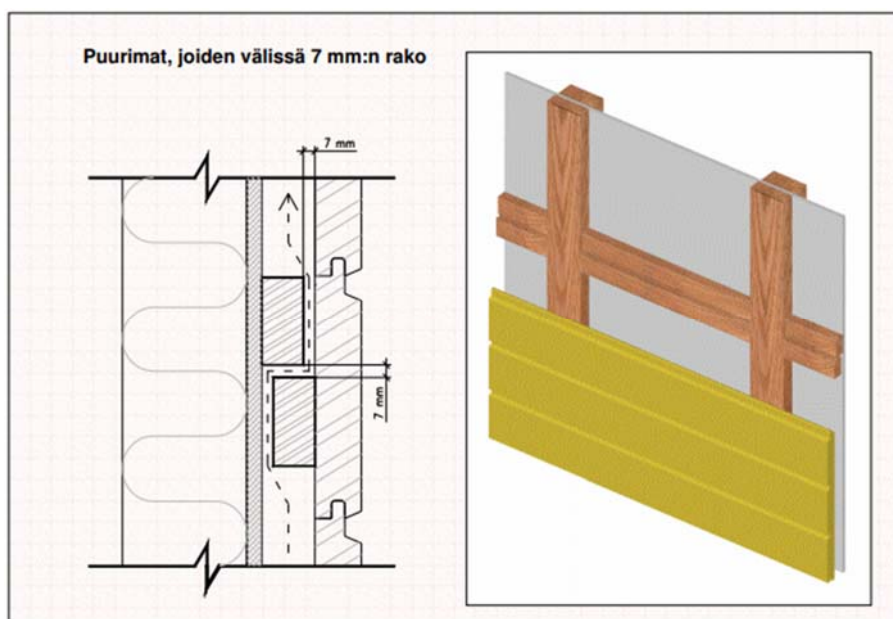
Kuva 27. Vaatimuksen D-s2, d2 täyttävä ulkoerho. (Lahtela 2005, 5)

Palo voi syttyä rakennuksen ulkopuolelta, mutta tavallisesti tulipalo syttyy asunnon sisällä. Palo voi levitä julkisivulle tuuletusikkunan kautta tai yltyä niin voimakkaaksi, että se rikkoo ikkunan. Kun palolla on voimaa lieskahtaa ulos ikkunasta, on se aina niin voimakas, että se yltää ylemmän kerroksen ikkunoihin asti julkisivumateriaalista riippumatta. Liekit yltävät ikkunasta sitä korkeammalle, mitä enemmän palavassa asunnossa on palokuormaa. Julkisivupalossa palo etenee julkisivun pinnalla hallitusti sekä tuuletusraossa hallitsemattomasti hormivaikutuksen takia. Jos palokatkoja ei ole palo voi hyökätä suoraan räystäälle. Tämän takia palokatkojen asentaminen on todella tärkeää. Palokatko-tyyppien kuvat ja selitykset seuraavalla sivulla. (Lahtela 2005, 6, 22.)

Seuraavat palokatkotyypit toimivat sekä palo- että kosteusteknisesti.

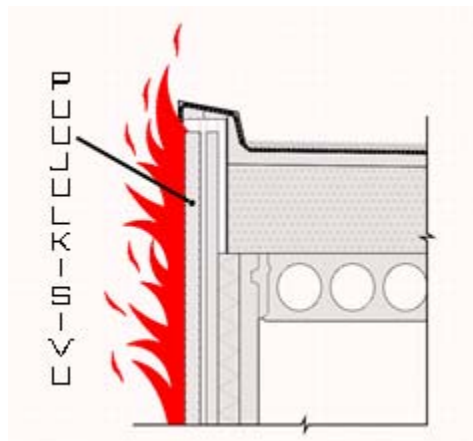

Kuva 28. Teräsprofiililla toteutettu julkisivun tuuletusraon palokatko (Lahtela 2005, 23)

Kuva 29. Puurimoilla toteutettu julkisivun tuuletusraon palokatko (Lahtela 2005, 23)

Pitkien ulkonevien räystäiden ja yläpohjan ontelon puuttuessa palo ei pääse leviämään julkisivusta yläpohjan sisään (kuva 30). Näin ollen kyseiseen räystäsrakenteeseen ei tarvitse tehdä erikoisrakennetta.

Kuva 30. Tasakaton käyttäytyminen julkisivupalossa. (Lahtela 2005, 23)

6 YLEINEN SAUNA

Kuopiossa on vallinnut vahva yleisten saunojen kulttuuri 1900-luvulla. Liikesaunoja on toiminut ainakin 27 ja enimmillään 1940- 1950-lukujen vaihteessa niitä oli yhtä aikaa käytössä parikymmentä. Suurin osa saunoista oli perheyriytyksiä. Saunalippujen kylkeen myytiin limonadia, kotikaljaa ja osassa saunoista ihan oluttakin. Saunoissa hyvät löylyt oli taattu, suuria kiukaita lämmitettiin metrin mittaisilla koivuhaloilla. Saunat lämpisivät kaikkina muina päivinä paitsi sunnuntaina. Yleisissä saunoissa työskenteli usein saunottaja, joka tuli pesemään ja hakkaamaan vastalla maksua vastaan. Osa saunottajista osasi myös kupata. Myös kiukaanlämmittäjiä oli. Saunoissa käytiin yleensä kerran viikossa perhekunnittain, mutta esimerkiksi nuohoojat saunoivat joka päivä. Vastoja varattiin talveksi tuhansia. Löylynlyöntitavat ovat eronneet saunakohtaisesti, toisissa saunoissa vesi laskettiin suoraan hanasta kiukaalle ja toisissa viskattiin kauhalla. Jos saunoista löytyi miesten ja naisten puoli, ne olivat erikseen. Toisiin saunoihin muodostui tiukka hierarkia. Saunan pitäjälle oltiin uskollisia, jopa omista paikoista pidettiin tiukasti huolta. Saunojen lauteilla kaikuivat sotaveteraanien rintamatarinat (Jormanainen, 2010 Yle Savo, ainutlaatuisia tositarinoita Kuopiosta; Shecter, Savon-sanomat arkistokuvia Walentinin saunasta 2016-8-10; Vihonen, 2017, Kotiseutuni Kuopio, Linnanpellon yleisistä saunoista.)

Vanhan Männistön tunnetuimpiin rakennuksiin kuuluivat Helinin ja Utraisen saunat, jotka sijaitsivat molemmat Männistönkadun varressa. Helinin sauna toimi 1960-luvulle asti ja Utraisen sauna sulki ovensa 1970-luvulla (Riekkö, 2005, 326.) Nykyisin yleisiä saunoja ei ole Kuopiossa jäljellä. Paikallisen avantouintiseuran voisi periaatteessa laskea yleiseksi saunaksi. Heidän saunansa eivät tosin ole sekoittuneet osaksi kaupungin korttelirakennetta. Yleisten saunojen katoamiseen johti ihmisten varallisuuden nousu ja kerrostalojen asuntokohtaisten ja taloyhtiökohtaisten saunojen tuleminen.

KUVA 31. Dunckerinkadun sauna (Savon sanomat 1978)

KUVA 32. Walentinin saunan kassa
(Jussi Peltola 1984)

Vasemmassa kuvassa Itkonniemen Dunckerinkadun sauna vuonna 1978 (kuva 31). Rakennus on vielä olemassa tämän raportin kirjoitushetkellä (2020). Oikeassa kuvassa Linnanpellolla sijainneen Walentinin saunan hengetär Eila (kuva 32). Männistön kaupunginosan yleiset saunat ovat oletettavasti olleet saman kaltaisia, nämä ovat olleet aivan naapurissa. Toimiihan Männistön liikekeskusta myös Linnanpellon ja Itkonniemen kaupunginosien keskuksena.

Tämän kuolleen kulttuurin elvyttämiseksi suunnittelin 2020-luvulle päivitetyn yleisen saunan Männistön uuteen liikekeskustaan. Sen paikka on korkeimman rakennusmassan katolla (kuva 33 ja 34). Itse saunatila on tarkoitettu miehille ja naisille yhteiskäyttöön, pukuhuoneet ovat miehille ja naisille erikseen. Sauna ja pukuhuonetilat on sijoitettu kahteen eri rakennukseen. Saunan ja pukuhuoneen väli kuljetaan ulkoilmassa katetulla terassilla. Saunasta lähtevä vesihöyryn määrä on niin suuri, että jos pukuhuoneta ja saunatila ovat samassa rakennuksessa ei pukuhuoneessa saa itseään kuivattua. Varoittavan esimerkin tästä voi käydä kokeilemassa esimerkiksi Allas Sea poolilla Helsingissä. Uuden Männistön yleisen saunan kattoterassi on kohdistettu länteen ilta-aurinkoa kohti.

KUVA 33. Saunan ilta-aurinkoa kohti oleva terassi (Pussinen 2020-02-05)

KUVA 34. Yleinen kattosauna toisesta suunnasta (Pussinen 2020-02-05)

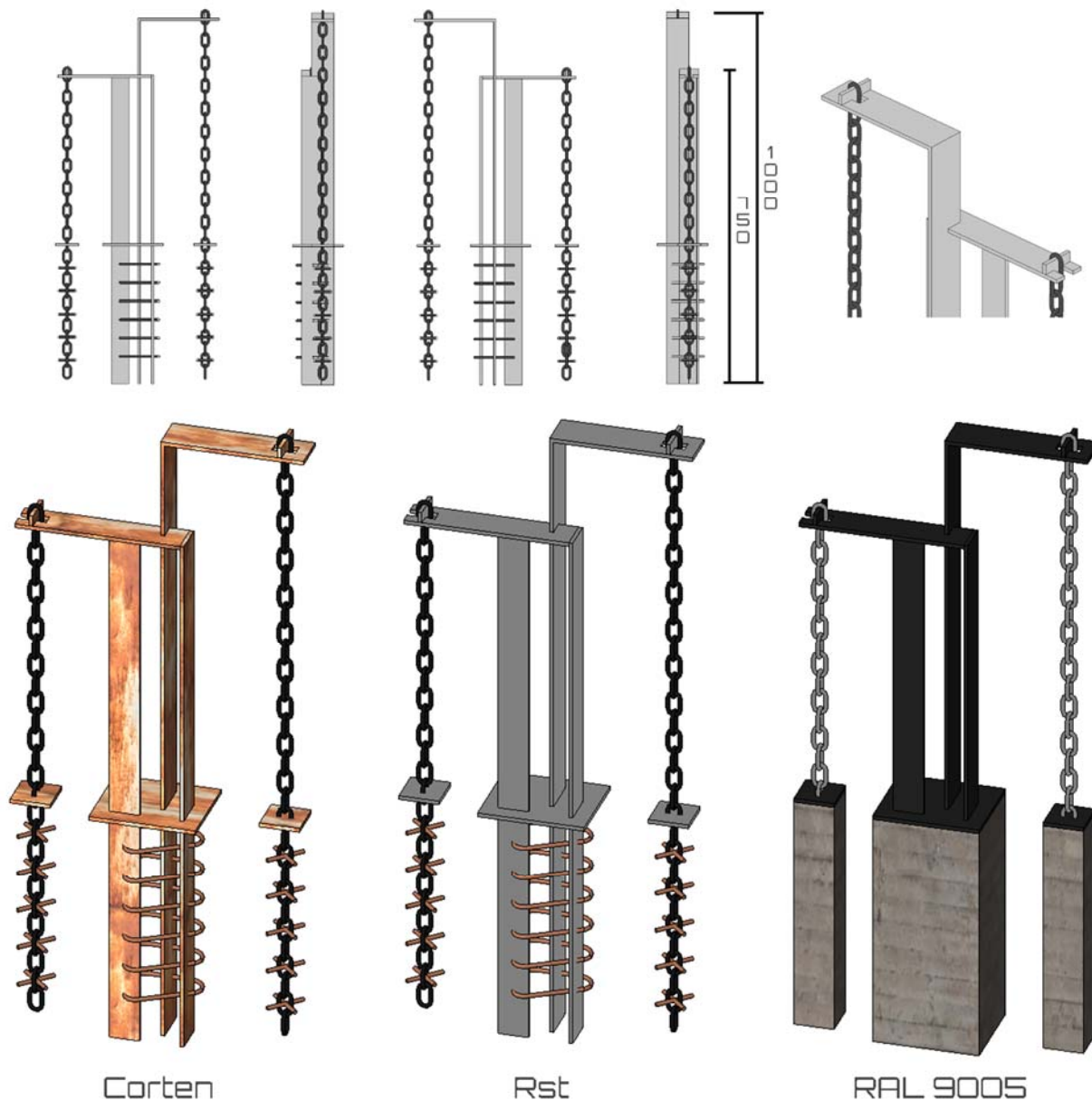
8 POLKUPYÖRÄTELINÉ

Suunnittelin Männistön uuteen keskustaan oman polkupyörätelineen. Suunnittelun lähtökohtana pidin lopullisen tuotteen ulkonäköä ja muotoa, joka mahdollistaa lukon pujottamisen mahdollisimman monella eri tavalla. Tutkin polkupyörätelineiden mittoja ja päädyin sovellukseen, jossa yksi teline sisältää kaksi eri korkuista tukea pyörälle. Telineeseen mahtuu kaksi polkupyörää kerrallaan.

Teline valmistetaan asiakkaan valitsemasta teräksestä, 10 mm latasta ja ketjusta. Telineen kaikki liitokset tehdään hitsaamalla. Vaihtoehtoina ovat: normaali teräs pulverimaalattuna RAL-sävyillä, ruostumaton teräs käsittelemättömänä ja Corten-teräs (kuva 35).

Asennus tapahtuu valamalla maahan, seinää ei tarvita. Erikoisuutena on telineen runko, joka toimii samalla valun raudoituksina. Valuun jäävään runkoon on hitsattu harjateräslenkkejä, ja ketjuihin on hitsattu harjateräs tankoja ristiin toisiinsa nähden.

Polkupyörätelineet asennetaan riveihin, jokainen 180 astetta eri asentoon kuin edellinen (kuva 36).

KUVA 35. Telineen materiaalivaihtoehdot ja rakenne (Pussinen 2020-2-5)

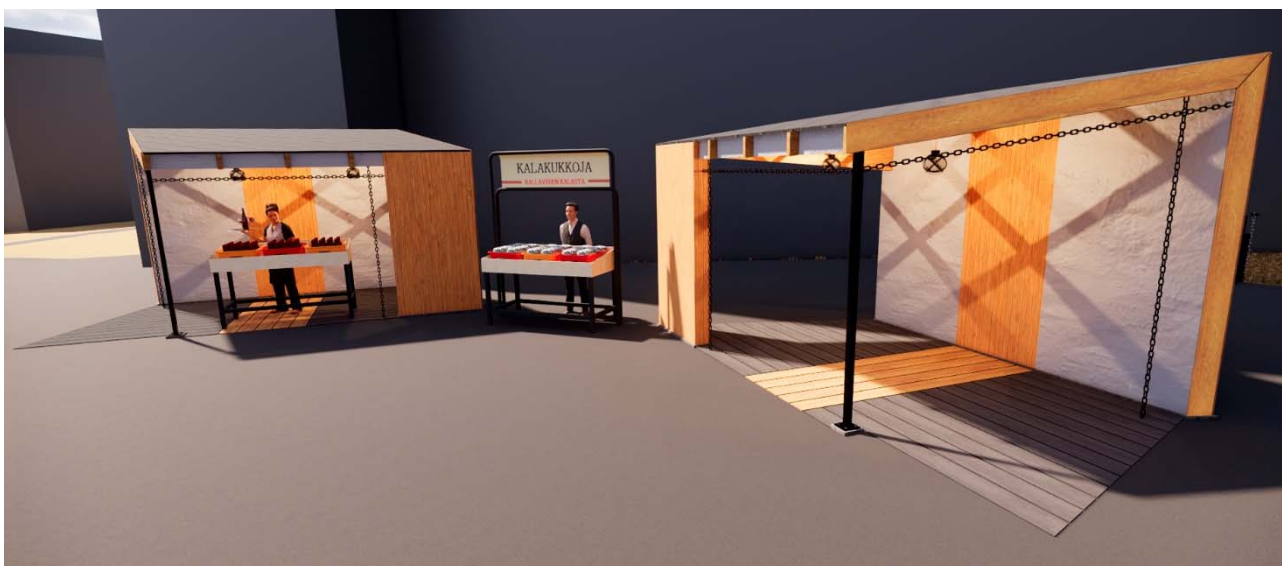
Corten-teräkseen on seostettu pienellä määrällä nikkeliä, kuparia, fosforia ja kromia. Sen pinta alkaa hapettua ulkoilmassa samalla tavoin kuin tavallinen teräs. Corten-teräkseen pintaan muodostuu ulkoilmassa oksidikerros, joka estää hapettumisen etenemisen syvemmälle metalliin. Teräs saa kestävä ja patioituneen säänkestävän pinnan. Corten-teräksen hapettuminen kestää kahdesta kuuteen vuoteen. Väriskaala vaihtelee ruosteenpunaisesta lähes mustaan. Rikkipitoinen ilma nopeuttaa patinoitumista ja aiheuttaa tummemman lopputuloksen. (ssab.fi)

Kuva 36. Havainnekuva polkupyörätelineestä käytössä, väri RAL 9005 (Pussinen 2020-08-05)

9 TORIKOJU

Suunnittelin Kalevalantorille kaksi kiinteää torikojua. Torikojut ovat toisiinsa nähden kulmassa niin, että kojujen väliin muodostuu kolmas kattamaton myyntipaikka (kuva 37). Kun kojut eivät ole vuokralalla, ohikulkijat voivat käyttää niitä oleskelu ja tapaamispaikkana. Kaikki torikojussa käytettävät materiaalit on lainattu korttelin muista rakennuksista, seinistä löytyy valkoista rapattua pintaa ja pystylautaa. Kojuissa on puulattiat. Katon rajassa ja seinustojen vieressä kulkeviin ketjuihin saa ripustettua mainoksia ja myytävää tavaraa. Valaisimet olen suunnitellut luomaan kiinnostavia varjoja kojujen seinille.

Kuva 37. Torikojut ja väliin jäävä myyntitila (Pussinen 2020-09-05)

Kuva 38. Mehu- ja kalakukkokauppias (Pussinen 2020-09-05)

Opinnäytetyön päämääränä oli vastata nykyisen Männistön keskustan haasteisiin. Pohdin myös korttelin eri toiminnoille uudenlaista ja käytännöllisempää sijoittelua. Valmis opinnäytetyöni on kaupunkisuunnittelunteorian ja omien havaintojeni pohjalta syntynyt erilainen vaihtoehto. Toivon opinnäytetyöni aiheuttavan keskustelua alueen kehittämisestä. Männistön keskustassa olisi vielä pohdittava ainakin yhden opinnäytetyön verran. Keskustakorttelia voisi miettiä siitä näkökulmasta, että osa olemassa olevista rakennuksista säilytettäisiin.

Kun Männistön keskustan kehittäminen tulee ajankohtaiseksi, minusta olisi tärkeää kiinnittää huomiota korttelin itäpäähän ja järjestää rakennusmassaa niin, että vanhat historialliset rakennukset saataisiin osaksi keskustanäkymää. Maankäytölliset ratkaisut ovat tärkein tuotos opinnäytetyössäni: näkymät, kulkureitit, rakennusmassojen muoto ja asettelu ja eri toimintojen sijainnit suhteessa toriin ja ympäröivien kortteleiden rakennuksiin. Mittakaava on myös tärkeässä roolissa viereiseen kortteliin rakennetun tornitalon vuoksi. Mielestäni palveluiden kannattaisi avautua Kalevalantoria ja Lönnrotinkatua kohti. Näin torille saavutettaisiin sille kuuluva asema kaupankäynnin keskuksena ja palvelut Lönnrotinkadun varrella houkuttelisivat osaltaan ohi kulkevia ihmisiä vierailemaan alueella.

Opinnäytetyöni hautumisvaihe oli turhauttava, koska se vai aikaa. Tässä voisin antaa neuvon tuleville opinnäytetyön tekijöille: suunnitelman rajat, reunaehdot ja päämäärä kannattaa tehdä selväksi itselleen heti kuin mahdollista. Näin ideat alkavat kytymään mielessä eikä aikataulu kaadu, vaikka hautumiseen menisi aikaa. Vaikeinta oli kuitenkin inspiraation löytäminen esimerkkirakennusten suhteen. Kävin läpi erilaisia vaihtoehtoja mielessäni ja lopulta ideoita alkoi sikiämään itsestään, ehkä jopa liikakin. Tärkeimmät opinnäytetyössä tuottamani ratkaisut ovat korttelia halkovat näkymäakselit ja idea luonnon tuomisesta keskelle keskustaa. Nämä olivat itseasettamiani reunaehtoja, joiden päälle aloin rakentaa suunnitelmaani. Tunnen onnistuneeni niiden osalta.

Korona pandemia löi omalta osaltaan kiviä rattaisiin. Aloituspalaverin jälkeen kaikki palaverit jouduttiin pitämään etänä opinnäytetyöseminaaria myöten. Tästäkin selvittiin ja opinnäytetyö valmistui aikataulussa.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

TEKSTIVIITTAUKSET:

ASETUS RAKENNUKSEN PALOTURVALLISUUDESTA. Suomen rakentamismääräyskokoelma E1. 2011 Määräykset 1999. Helsinki: Ympäristöministeriö, Asunto- ja rakennusosasto. [Viitattu 10.5.2020]. Saatavissa:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwj15o33s9HpAhXHFxcKHUATBBoQFjAAegQIAxAB&url=https%3A%2F%2Fwww.fin-lex.fi%2Fdata%2Fnormit%2F37126-E1_2011-fi.pdf&usq=AOvVaw0zDkY8w5tqkw5u9UK1xi9A

HERMANS, Outi, HILTULA, Juha, JARVA, Anne, LEHTONEN, Johanna, MEHTONEN, Tiina, METSÄLÄ Mirja, MUSTAJOKI, Anna, MYYRYLÄINEN, Timo, PIHLAJA, Rita, RÄTY, Annamari, SOINI, Teija, SUHONEN, Sirpa 2017. Asemakaavoituksen käsitteitä: Sanastokeskus TSK

IMMONEN, Kaisa-Mari, ASIKAINEN, Matti, ROMPPANEN, Juha, KOSONEN, Leo, LÄTTI, Matti, GÄVERT, Antti, KORHONEN, Ulla, PEKONEN, Jouni ja REPO, Janne 2009. Korkean rakentamisen selvitys: Kuopion Kaupunki

JALKANEN, Riitta, KAJASTE, Tapani, KAUPPINEN, Timo, PAKKALA, Pekka ja ROSENGREN, Camilla 2017. Kaupunkisuunnittelu ja asuminen. 3. painos. Helsinki: Rakennustieto Oy.

JALKANEN, Riitta, KAJASTE, Tapani, KAUPPINEN, Timo, PAKKALA, Pekka ja ROSENGREN, Camilla 2017. Asuinaluesuunnittelu. 3. painos. Tampere: Rakennustieto Oy.

JORMANAINEN, Sari 2010-05-05. Ainutlaatuisia tositärinoita Kuopiosta. Yle Savo. [Viitattu 10.5.2020] Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-6154964>

LAHTELA, Tero, NURRO, Pekka 2005. Puujulkisivu lähiökerrostalossa versio 1.0: VTT [Viitattu 8.5.2020] Saatavissa: <https://www.puuinto.fi/sites/default/files/content/rakentaminen/suunnitteluohjeet/puujulkisivu-lahioekerrostaloissa/puujulkisivulahiioekerrostalossav101.pdf>

Lähellä kaupungissa.fi [verkkoaineisto]. Käsitteet, [Viitattu 14.5.2020] Saatavissa: <http://lahellakaupungissa.fi/paikat/katu/katu-julkisena-tilana/kaikille-avoin-julkinen-tila/>

Lähellä kaupungissa.fi [verkkoaineisto]. Käsitteet, [Viitattu 14.5.2020] Saatavissa: http://lahellakaupungissa.fi/paikat/lahio/mika-on-lahio/asuinalue_keskella_luontoa/

PAKKALA, Pekka, JALKANEN, Riitta, LINDROOS, Annukka, ARKKITEHDIT NRT OY, TASA, Jyrki, ANTTINEN, Selina, ANTTINEN OIVA ARKKITEHDIT, LEHTO, Antti ja ARKKITEHTUURITOIMISTO ANTTI LEHTO 2007. Kerrostalojen kehittäminen – Talotyyppiselvitys. Helsinki: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto.

RIEKKI, Helana, NUMMELA, Ilkka, HILTUNEN, Matti ja KURKIRINNE, Pauli 2005. Kuopion Kaupungin Rakennushistoria. Oulu: Kalevaprint Oy

SHECTER, Helka 2016-08-10. Arkistokuvia: Walentinin sauna Kuopiossa. Savon Sanomat. [Viitattu 10.5.2020] Saatavissa: <https://www.savonsanomat.fi/viihde/arkistokuvia/Arkistokuvia-Walentinin-sauna-Kuopiossa/851131>

ssab.fi [verkkoaineisto] Corten tekniset tiedot, [Viitattu 10.5.2020] Saatavissa: <https://www.ssab.fi/tuotteet/brandit/ssab-weathering-steel/buildings-and-art>

Tilastokeskus, stat.fi [verkkoaineisto]. Käsitteet, [Viitattu 13.5.2020] Saatavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/>

VIHONEN, Raimo 2017. Linnanpellon yleisistä saunoista. Snellmann kesäyliopisto. [Viitattu 10.5.2020] Saatavissa: <https://snellman-kesayliopisto.mobie.fi/zine/201/article-24142>

KUVAVIITTAUKSET:

Kuopion karttapalvelu 2014. Kuvat 2, 15 [kuvakaappaus]. Sito aineistot: Blom kartta oy, Maanmittauslaitos, Kuopion Kaupunki. Sijainti: <http://karttapalvelu.kuopio.fi/link/dphke>

LAHTELA, Tero 2005. Kuvat 27-30 [kuvakaappaus]. Sijainti: <https://www.puuinfo.fi/sites/default/files/content/rakentaminen/suunnitteluohjeet/puujulkisivu-lahiokerrostaloissa/puujulkisivulahiokerrostalossav101.pdf>

PUSSINEN, Tuukka 2020-1-5 Kuva 1, 20, 2 [kuvankäsittelyohjelmalla tehty kuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-4-26 Kuvat 3-14 [digikuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-4-26 Kuva 16 [digikuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-3-28 Kuva 17[käsin piirretty kuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-5-5 Kuva 18 ja 19 [itse otettu digikuva, jota kuvakäsitelty]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-10-5 Kuva 22-24 [mallista tuotettu kuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PUSSINEN, Tuukka 2020-7-5 Kuva 25 ja 26 [mallista tuotettu kuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

PELTOLA, Jussi 1984. Kuva 32 [kuvakaappaus]. Sijainti: <https://www.savonsanomat.fi/viihde/arkistokuvia/Arkistokuvia-Walentinin-sauna-Kuopiossa/851131>

PUSSINEN, Tuukka 2020-2-5 Kuva 33-38 [mallista tuotettu kuva]. Kuvakokoelma Männistön keskusta-alueesta [yksityinen kokoelma]. Sijainti: Kuopio: Tekijän sähköiset kokoelmat.

SAVON SANOMAT, Kuvaaja 1978. Kuva 31 [kuvakaappaus]. Sijainti: <https://www.savonsanomat.fi/viihde/arkistokuvia/Arkistokuvia-Walentinin-sauna-Kuopiossa/851131>

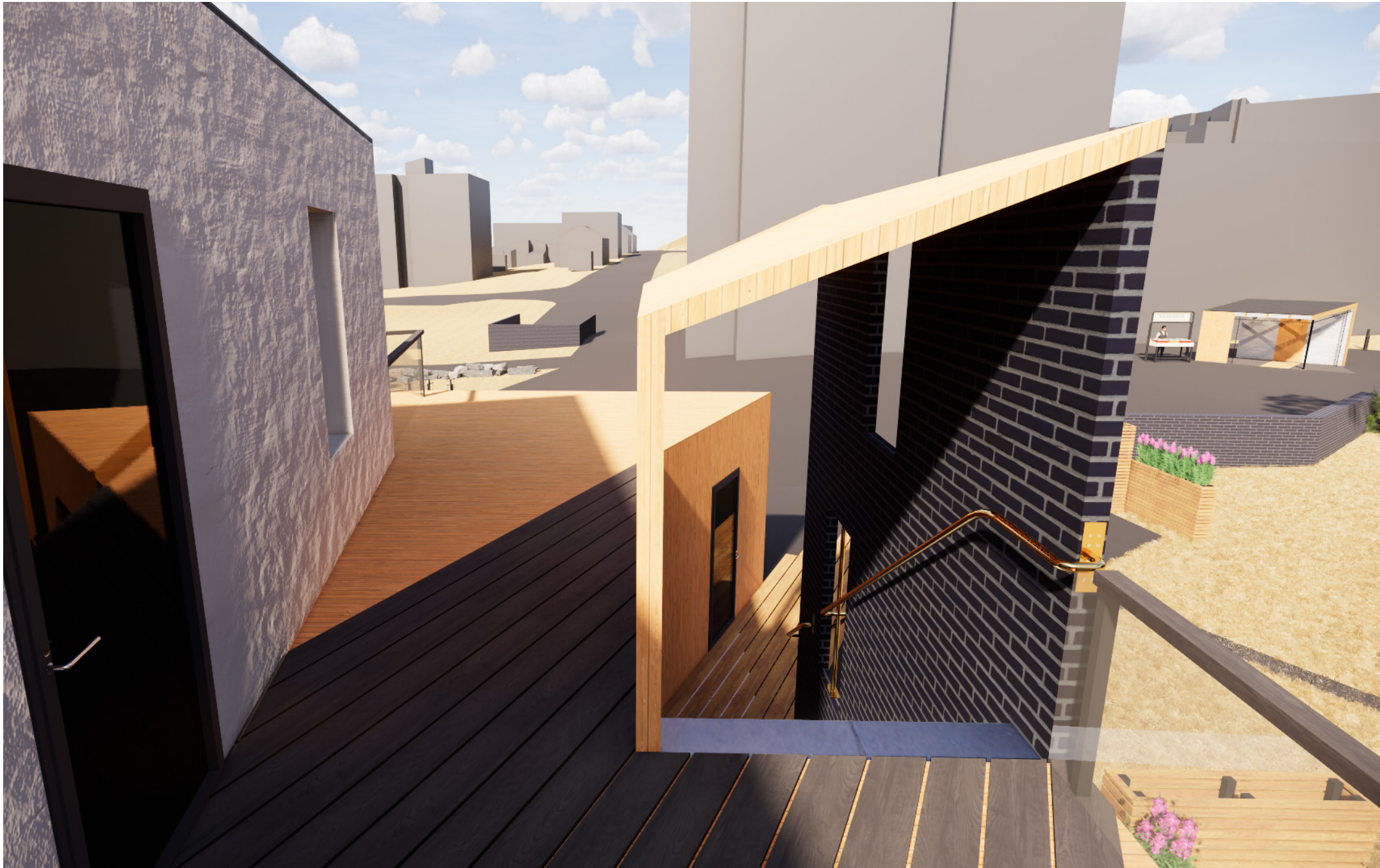

LITE 1: HAVAINNEKUVAT

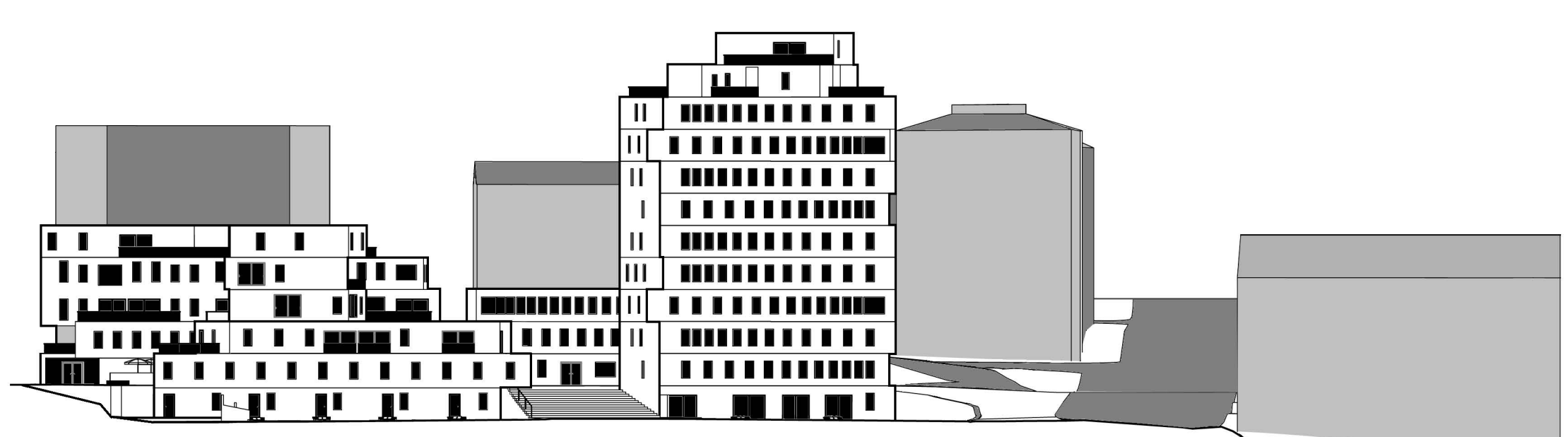
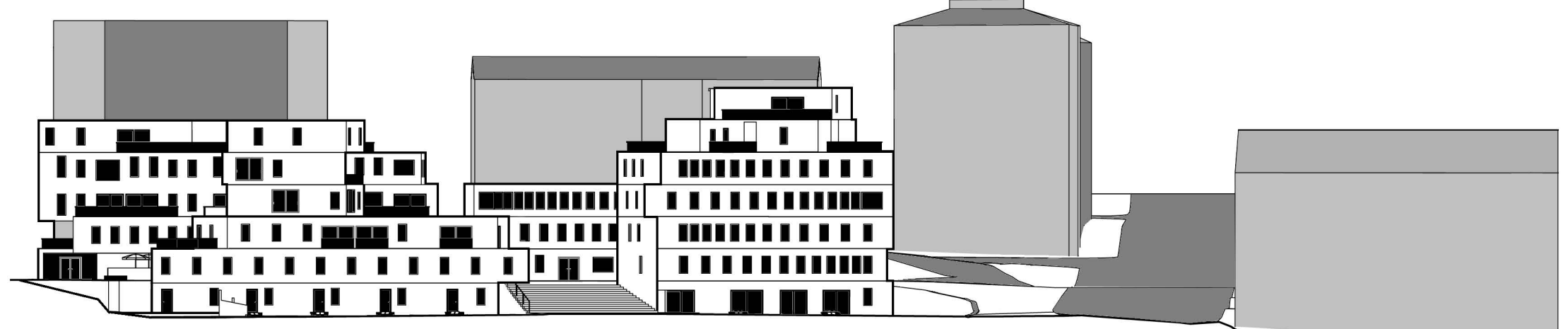
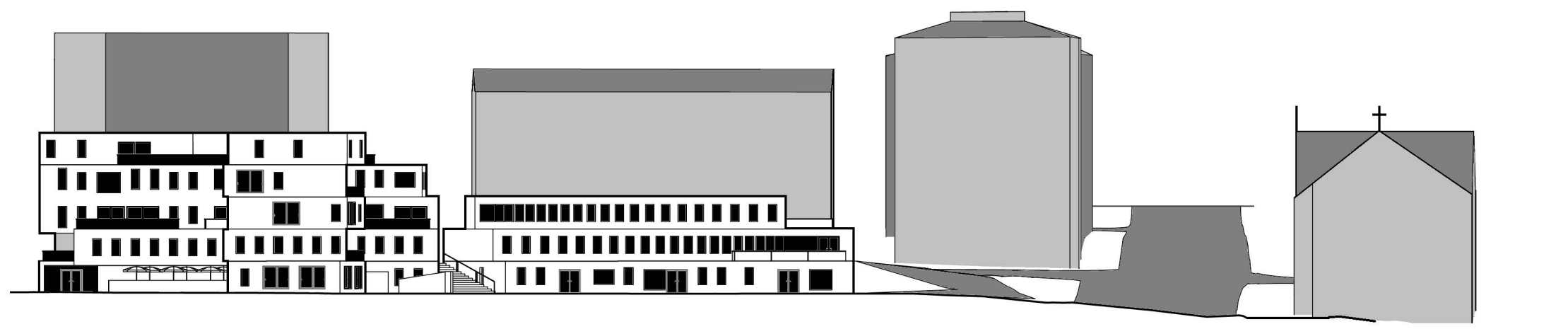
LIITE 1: HAVAINNEKUVAT

JULKISIVUT

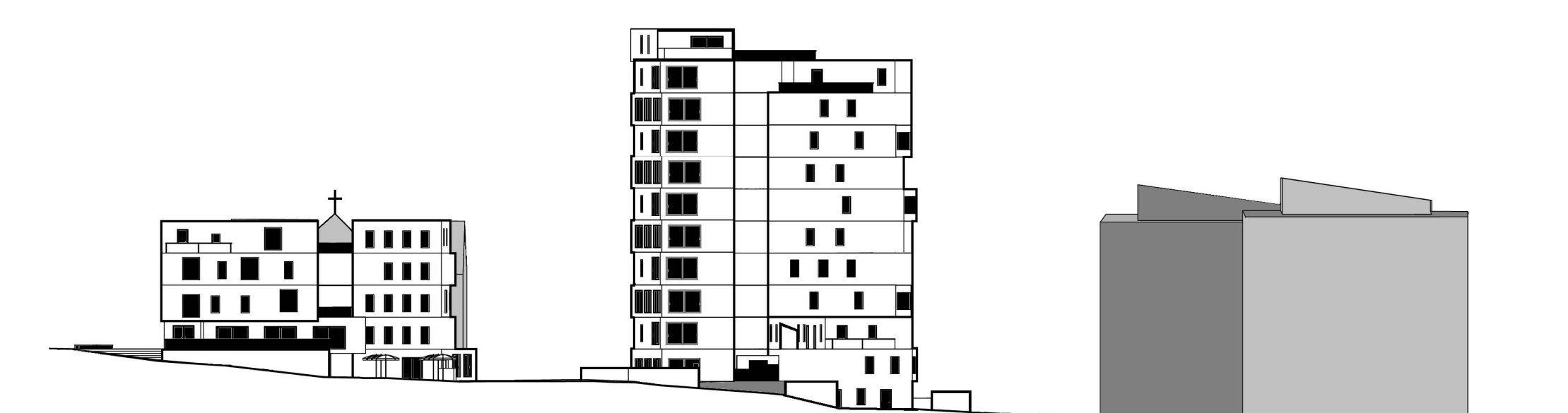
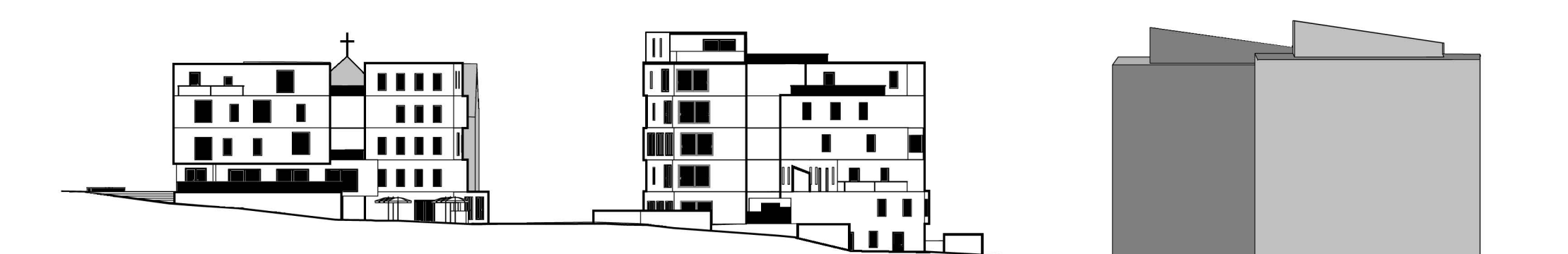
1:500

LITE 2

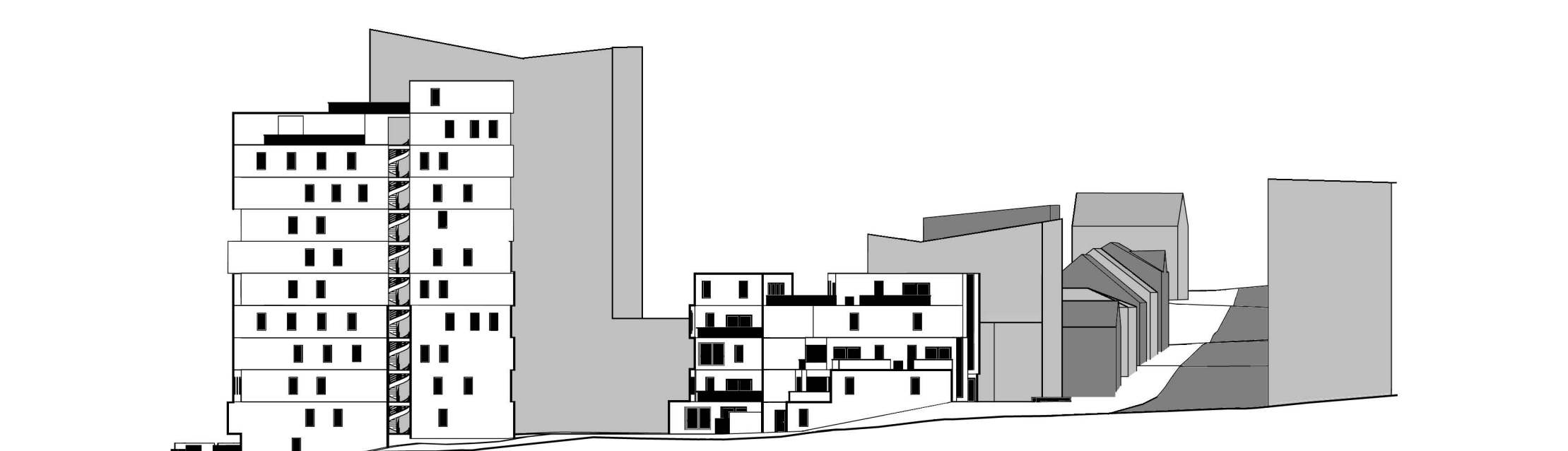
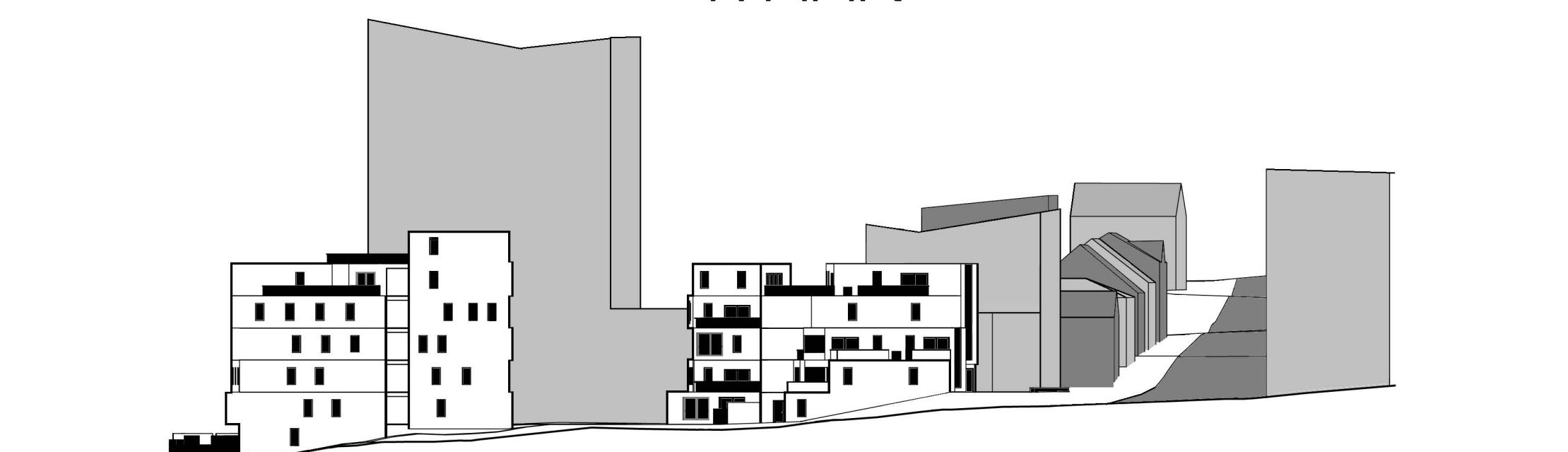
ETELÄÄN

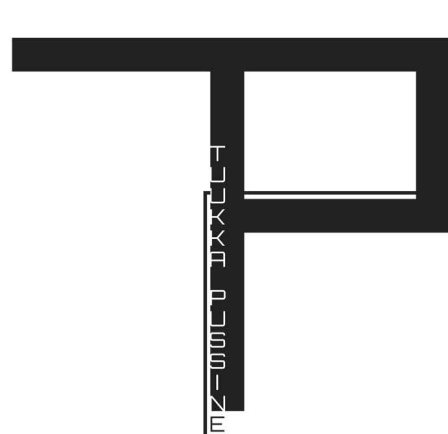
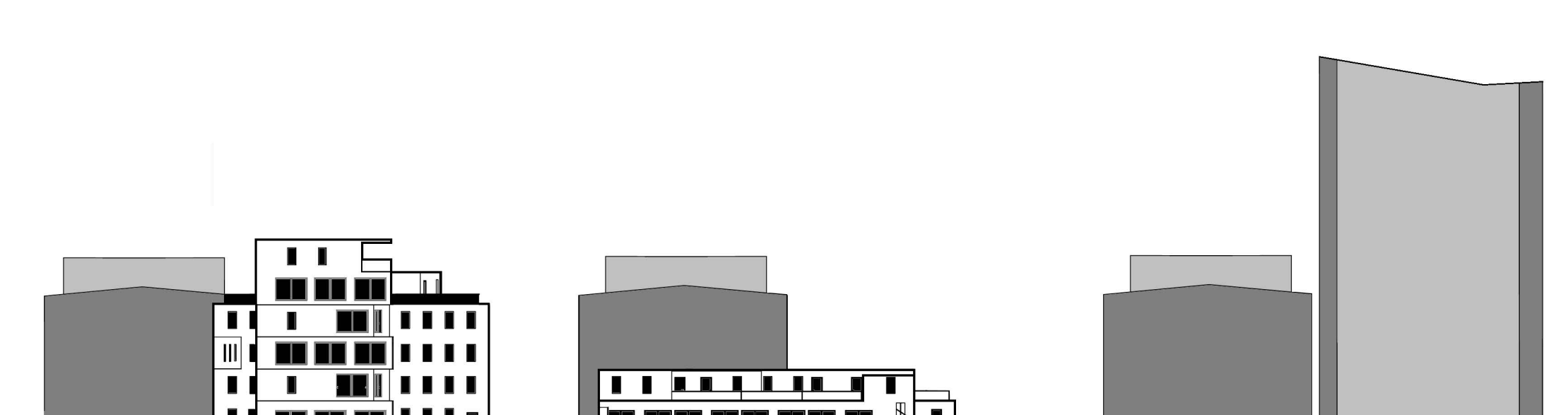
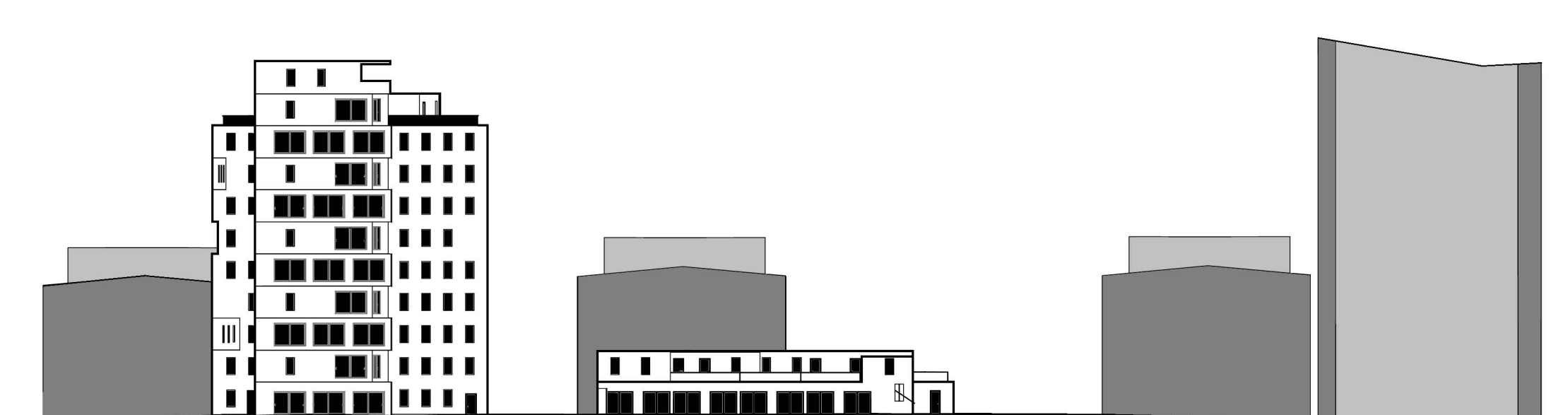
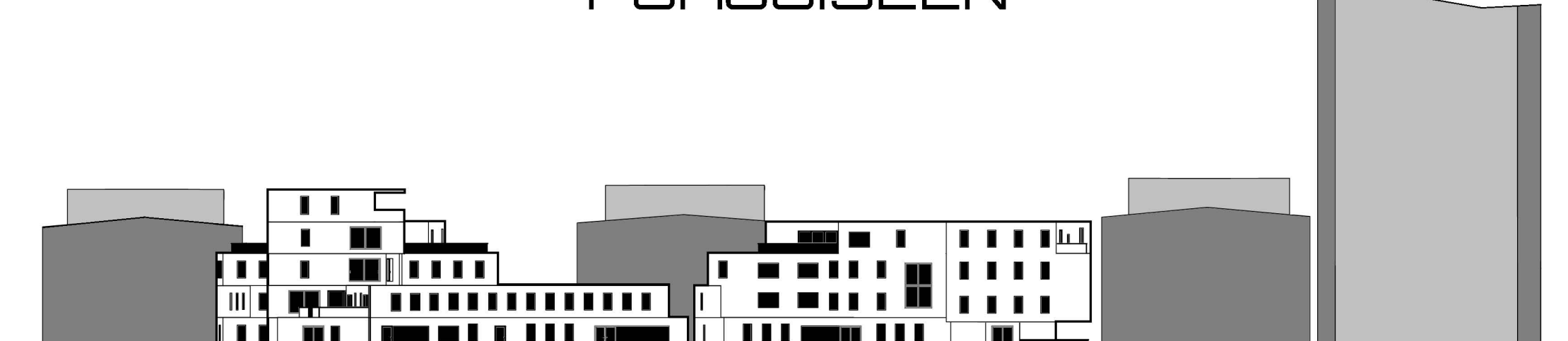
LÄNTEEN

ITÄÄN

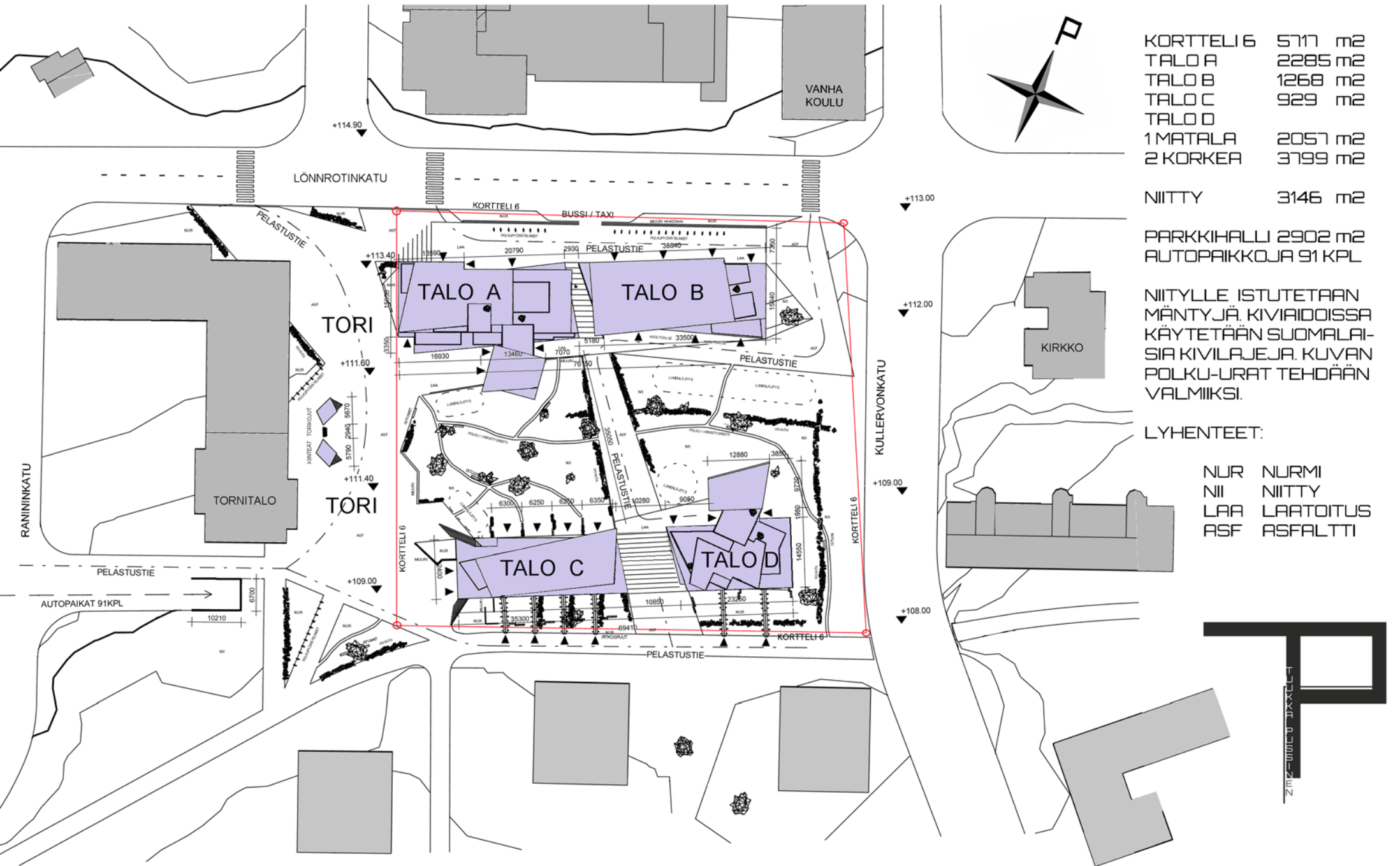

POHJOISEEN

KORTTELISUUNNITELMALUONNOS 1:1000

LIITE 2

KORTTELI 6	5717 m ²
TALO A	2285 m ²
TALO B	1268 m ²
TALO C	929 m ²
TALO D	
1 MATALA	2057 m ²
2 KORKEA	3799 m ²

NIITTY 3146 m²

PARKKIHALLI 2902 m²
 AUTOPAIKKOJA 91 KPL

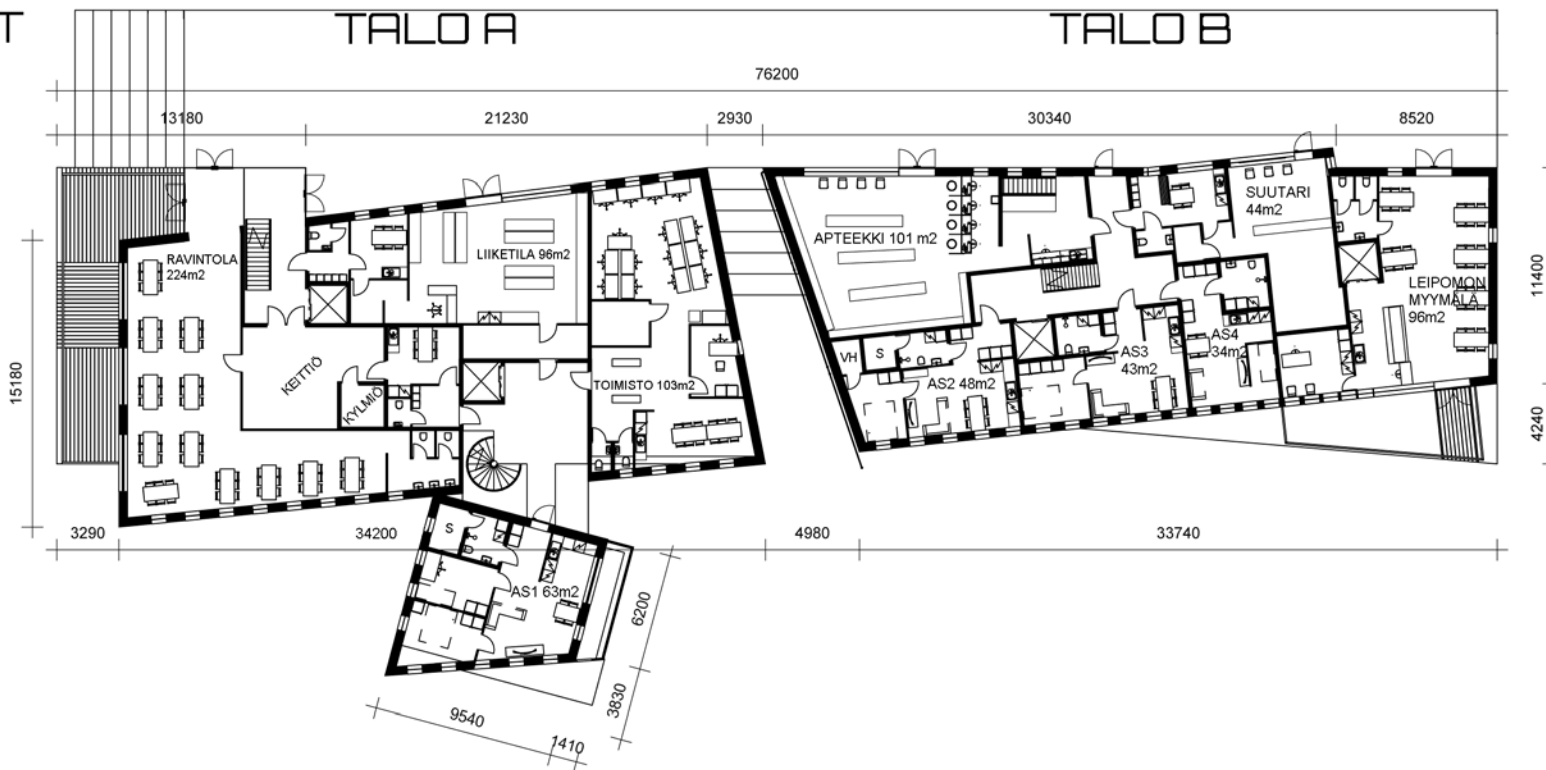
NIITYLLE, ISTUTETAAN MÄNTYJÄ, KIVIAIDOISSA KÄYTETÄÄN SUOMALAI-SIA KIVILAJEJA, KUVAN POLKU-URAT TEHDÄÄN VALMIIKSI.

LYHENTEET:

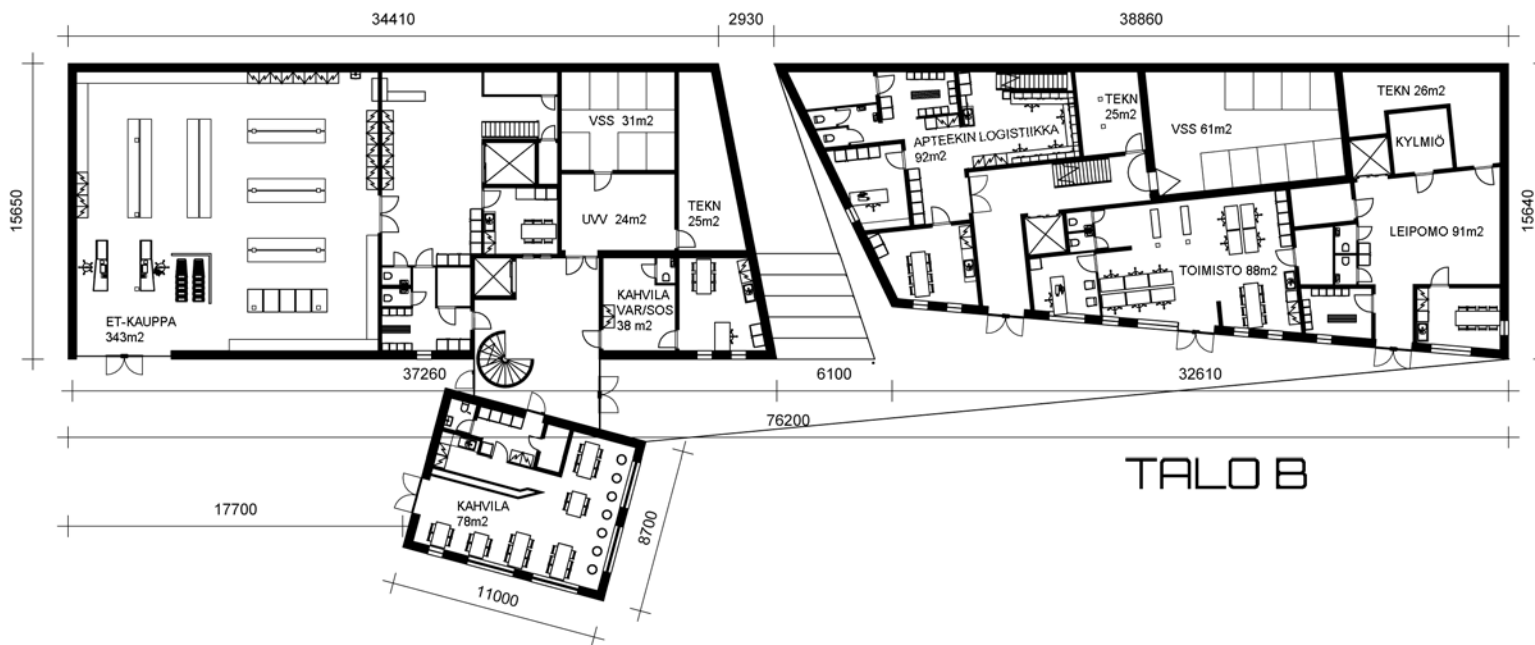
NUR	NURMI
NII	NIITTY
LAA	LAATOITUS
ASF	ASFALTTI

POHJAPIIRRUSTUKSET
1:400 LIITE 2

2. KERROS

1. KERROS

POHJAPIIRUSTUKSET
1:400 LIITE 2

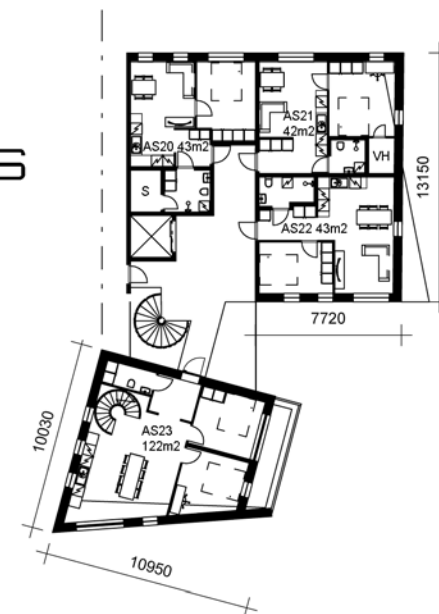
TALO A

TALO B

5. KERROS

4. KERROS

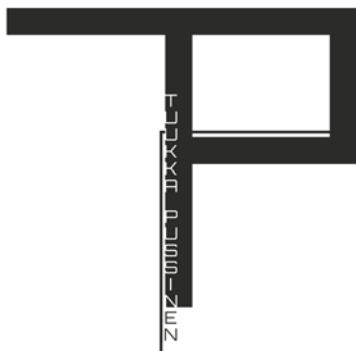

3. KERROS

TALO A

TALO B

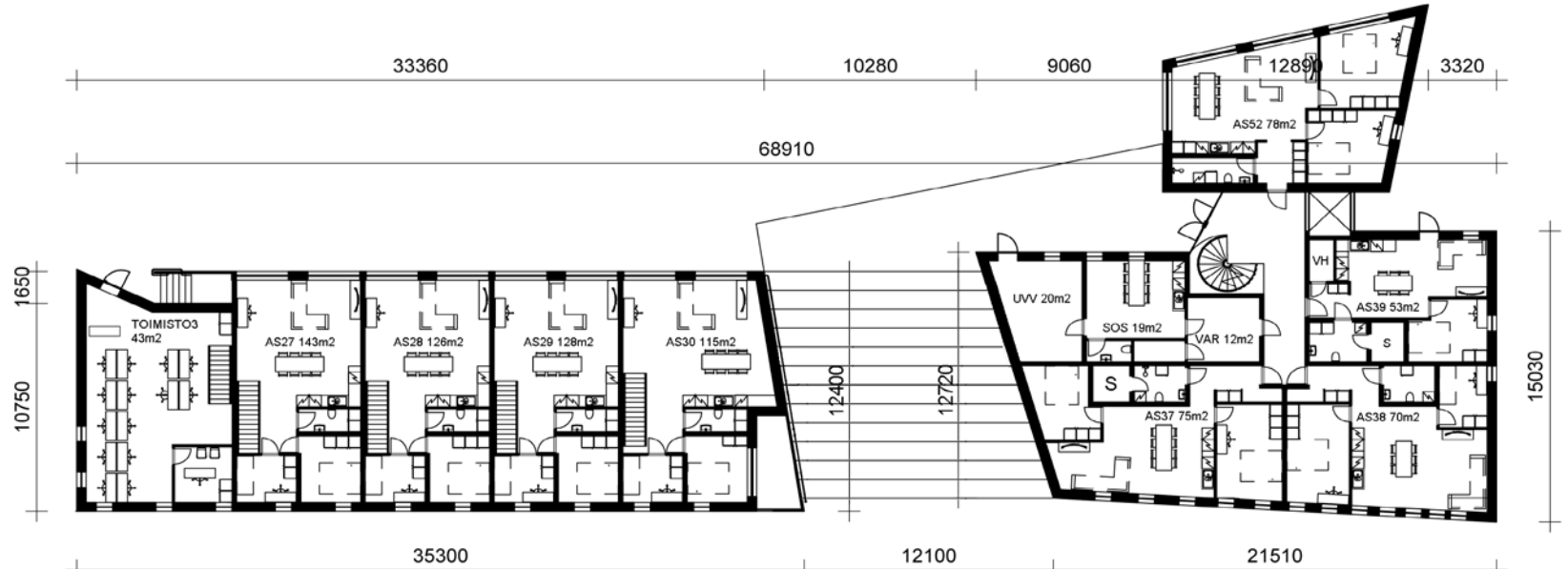

POHJAPIIRUSTUKSET
1:350 LIITE 2

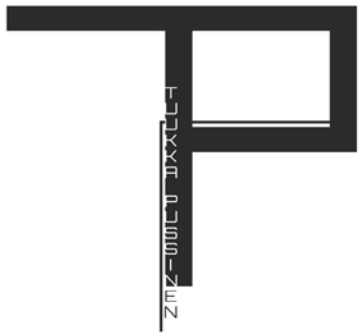
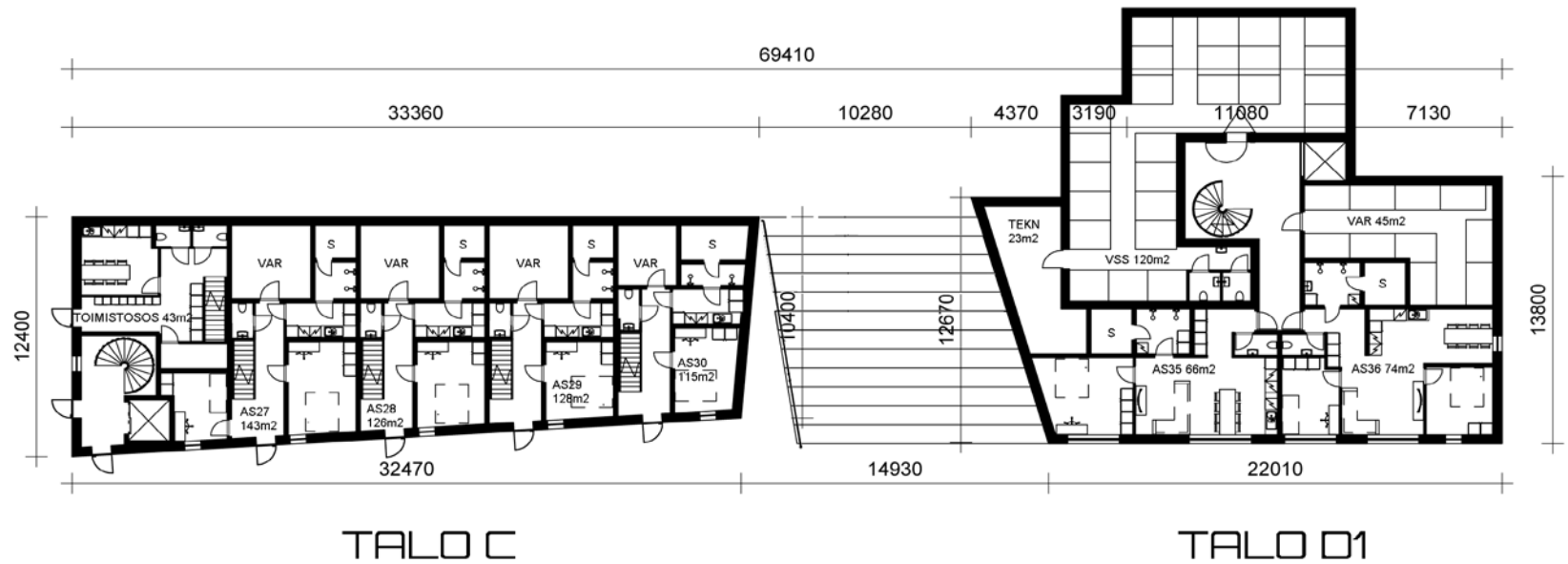
TALO C

TALO D1

2. KERROS

1. KERROS

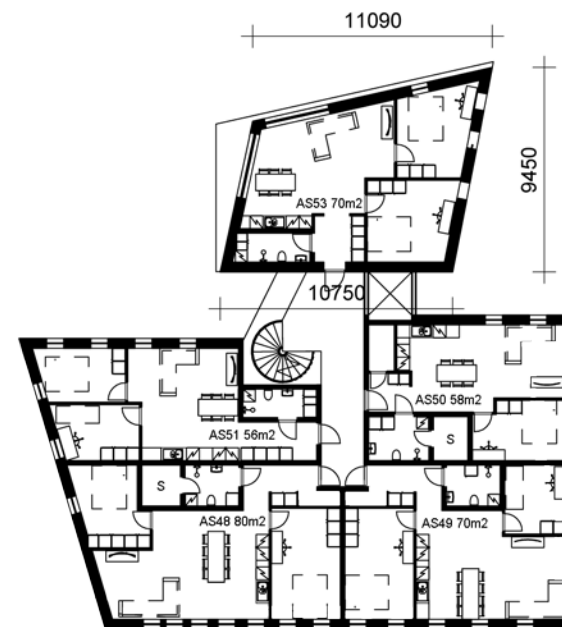
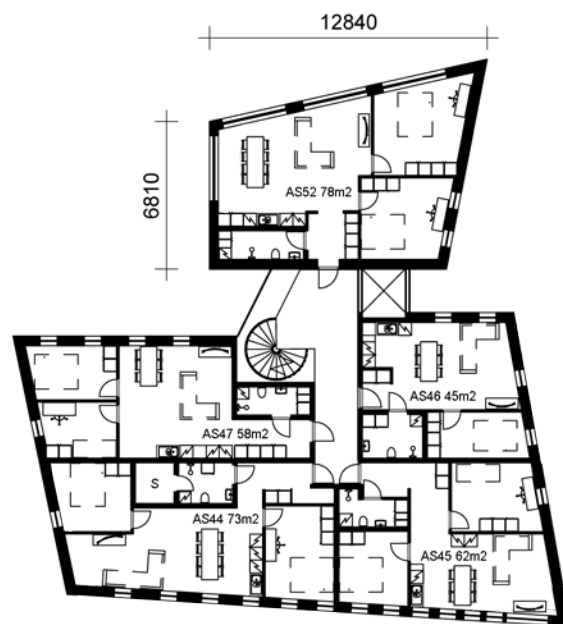
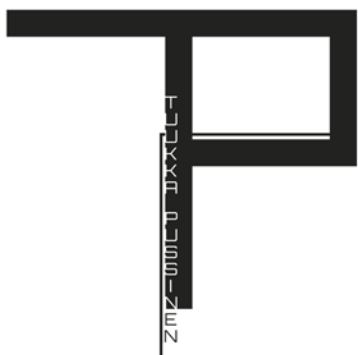

TALO C

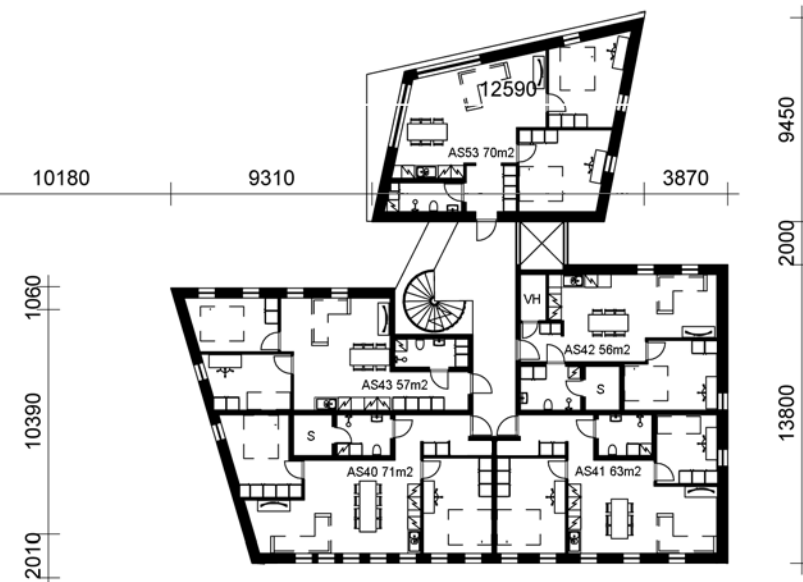
TALO D1

POHJAPIIRRUSTUKSET
1:350 LIITE 2

TALO D1
PERUSKERROKSET

TALO C
LUHTIKERROS

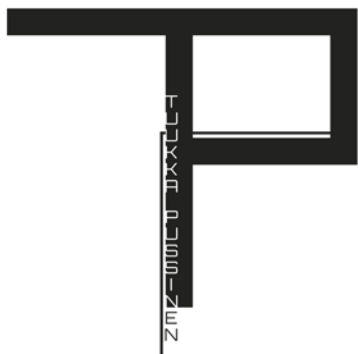
25310

14990

22010

POHJAPIIRUSTUKSET

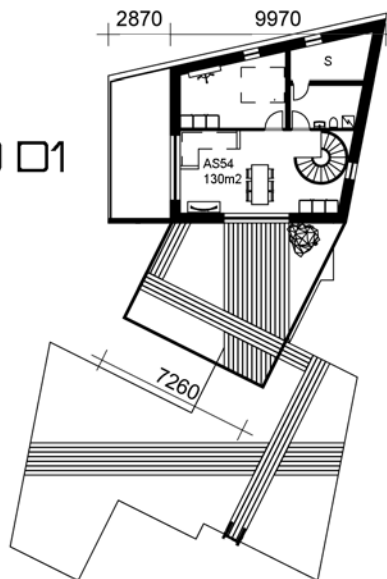
1:350 LIITE 2

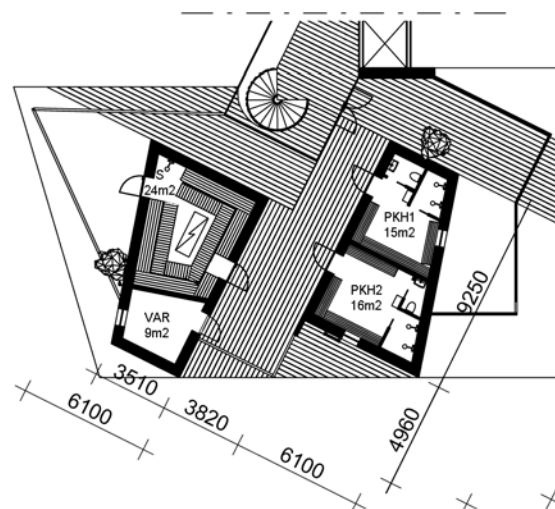
TALO D1

Pohjoinen

7.KERROS

YLEINEN SAUNA

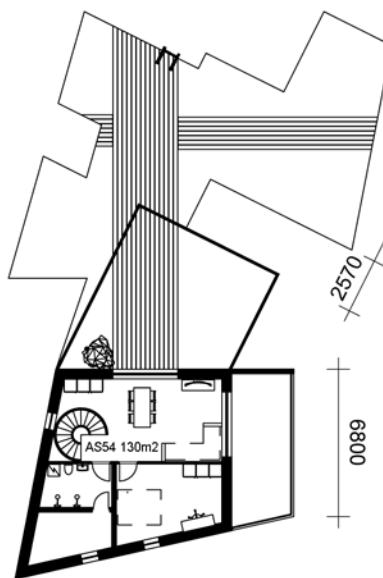

TALO D2

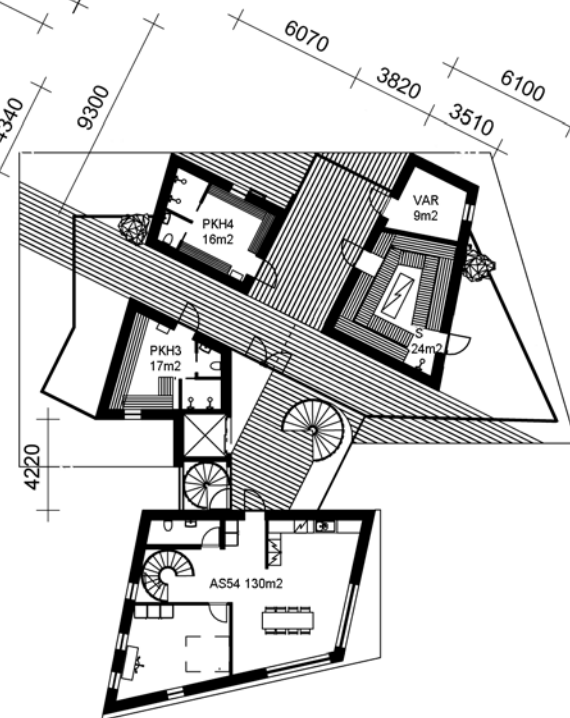
Pohjoinen

PERUSKERROS

12.KERROS

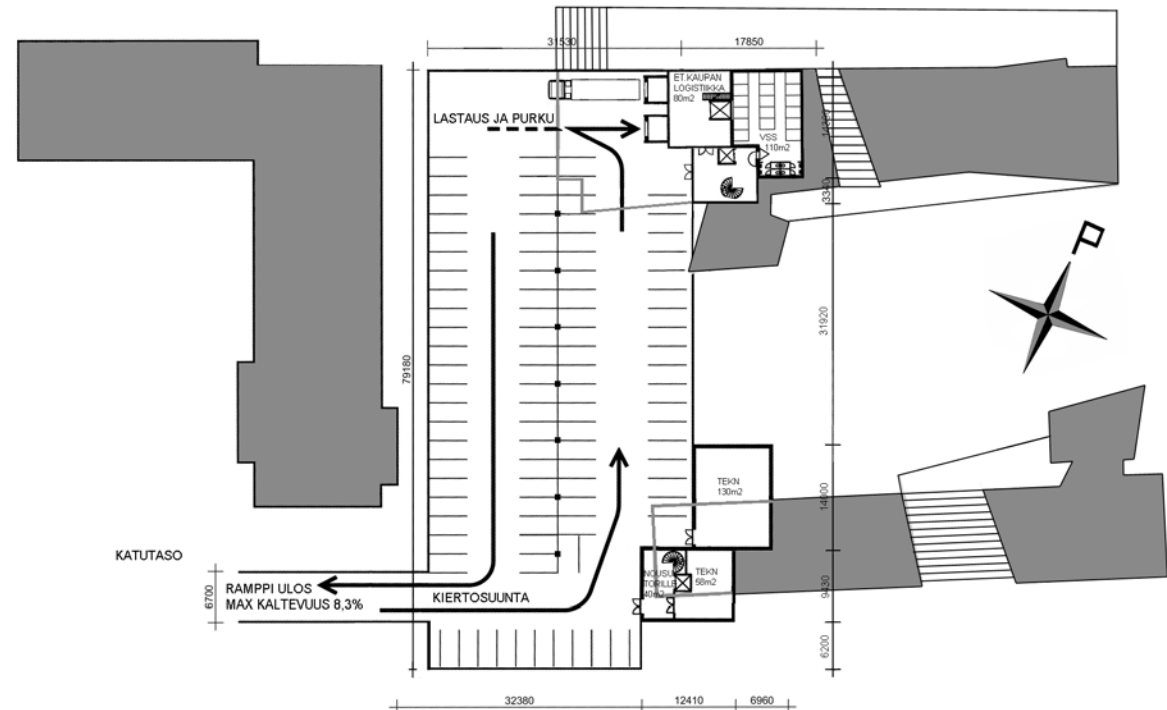
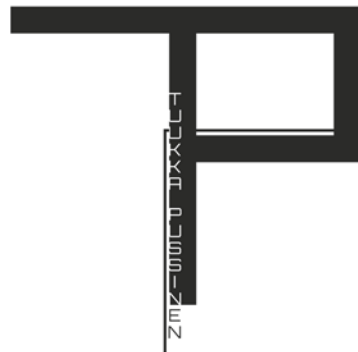
YLEINEN SAUNA

PARKKIHALLI 1:1000

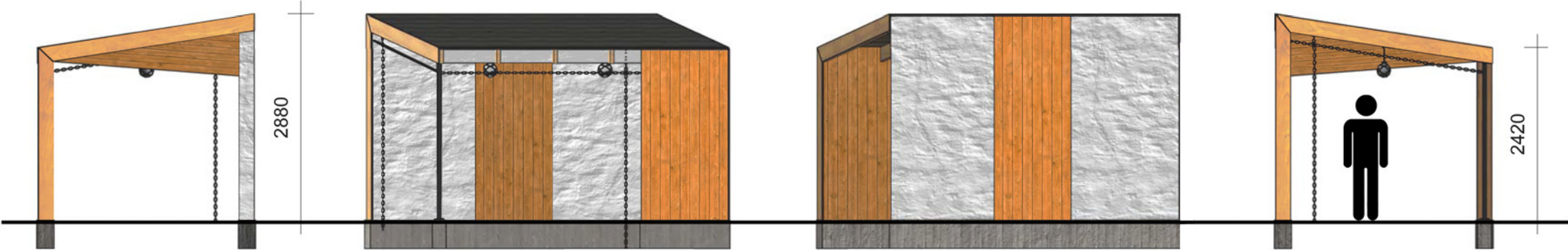
LIITE 2

Parkkihallin kiertosuunta on suunniteltu niin, ettei ajokaistan ylityksiä synny. Parkkihallin päässä on kaksi lastaustaskua ja tilaa kahdelle kuorma-autolle.

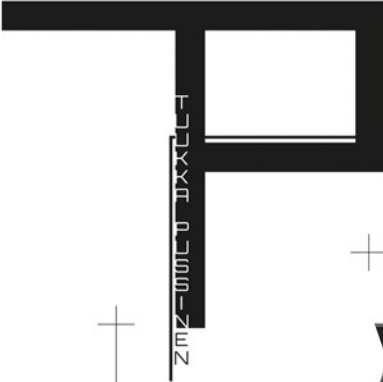
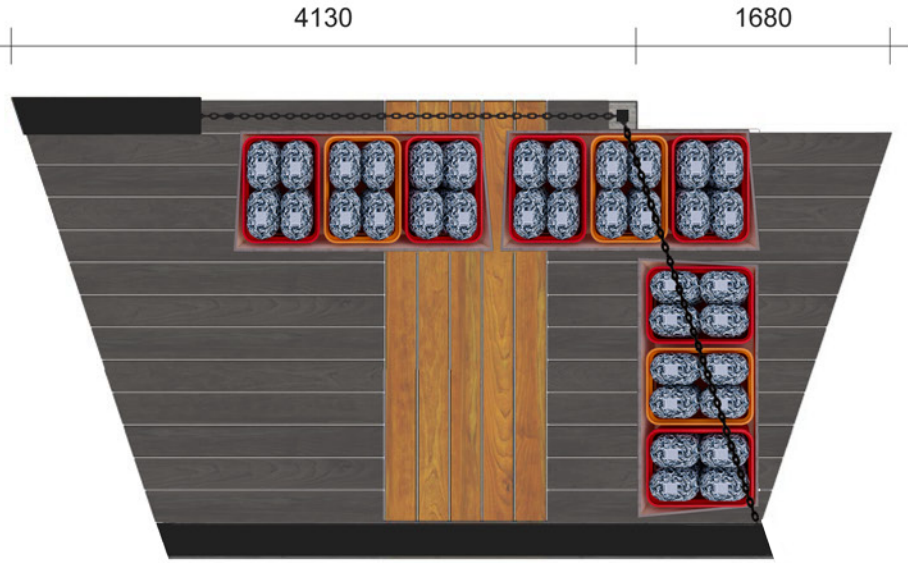
Alemman rakennusmassan päästä on julkinen käynti Kalevalantorille. Loput sisäänkäynnit ovat vain korttelissa asuvien ja työskentelevien käytössä. Autopaikkoja yhteensä 94 kappaletta.

TORIKOJU LIITE 2

JULKISIVUT 1:75

POHJAT 1:50

